

**Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
ΠΜΣ Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές**

Διπλωματική Εργασία

***«Κίνημα #MeToo: Αναπαράσταση των γυναικών
στα ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης»***

Άντρη Κωνσταντίνου

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Δέσποινα Χρονάκη

Αθήνα, Ιούνιος 2021

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας Κωνσταντίνου Άντρης που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες, πρωτίστως, στην επιβλέπουσα καθηγήτρια, Δέσποινα Χρονάκη, χωρίς την πολύτιμη βοήθεια της οποίας δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί η παρούσα εργασία. Επίσης, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μου, στον σύντροφό μου και στους φίλους μου για την στήριξή τους από την αρχή μέχρι το τέλος των σπουδών μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Τέλος, ένα ευχαριστώ σε όλους του καθηγητές του Προγράμματος «Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές» για τα πολύτιμα εφόδια που μου παρείχαν.

Περίληψη

Το κίνημα #MeToo, που ξεκίνησε από την Αμερική αλλά εξαπλώθηκε σε πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο, έφερε στο προσκήνιο το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης των γυναικών. Αυτό έγινε σε μια χρονική στιγμή που παρατηρείται μια αυξανόμενη τάση προβολής του φεμινισμού στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης – αν και αυτή, σύμφωνα με έρευνες, έχει μετατοπιστεί σε αυτό που αποκαλείται «τρόπος ζωής», η προσωπική έκφραση δηλαδή μέσω, κυρίως, των καταναλωτικών επιλογών, αντί στην οργανωμένη κοινωνική κινητοποίηση. Μια από τις κυρίαρχες κριτικές για την κάλυψη του ψηφιακού φεμινιστικού κινήματος #MeToo από τα Μέσα, αφορά το γεγονός ότι εστιάζει στις ιστορίες επώνυμων γυναικών ενώ, ταυτόχρονα, ενισχύει τις ήδη γνωστές τάσεις που αφορούν τη δημοσιοποίηση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης εναντίον γυναικών αλλά και το φεμινισμό.

Η παρούσα διπλωματική εργασία, με αφορμή τη μεγάλη κάλυψη από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης των καταγγελιών που εμπίπτουν στο ελληνικό κίνημα #MeToo σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία των καταγγελιών έγινε από γυναίκες – celebrities, διερευνά τον τρόπο παρουσίασης των φερόμενων ως θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης εστιάζοντας στις διαφορές ή τις ομοιότητες ανάμεσα σε celebrities και μη celebrities. Πιο συγκεκριμένα μελετώνται τα δημοσιεύματα που ανάρτησαν δύο διαδικτυακά μέσα, ένα που φιλοξενεί ειδήσεις από την κατηγορία «hard news» και ένα που φιλοξενεί ειδήσεις από την κατηγορία «soft news», για την παρουσίαση των καταγγελιών της Σοφίας Μπεκατώρου, ως δημόσιο πρόσωπο, και των ηθοποιών Άννας Μαρίας Παπαχαράλαμπος, Ελένης Δροσάκη και Πηνελόπης Αναστασοπούλου, ως celebrities. Τα δημοσιεύματα αναλύονται ως προς τον αριθμό τους, την κατηγοριοποίησή τους μέσα στις ιστοσελίδες και το περιεχόμενο του τίτλου τους.

Λέξεις – κλειδιά: ψηφιακά Μέσα, hashtag ακτιβισμός, φεμινιστικό κίνημα, αναπαράσταση σεξουαλικής βίας, διασημότητα.

«#MeToo Movement: Representation of women in the Greek Media»

Andre Constantinou

Abstract

The #MeToo movement that commenced from USA spreading in many countries around the world, brought in the forefront the female sexual harassment issue. The movement occurred during a period when an escalating trend of promoting feminism across Media is being observed – although, according to researches, this trend has already moved on to what today is termed as “lifestyle”, i.e. a personal expression realized through consumption choices, rather than through organized social movement. One of the most prominent critiques around the coverage of the digital feminist #MeToo movement, has to do with the fact that this coverage focuses on women-celebrities, while strengthening the well-known trends pertaining to the publication of sexual harassment cases against women and also feminism.

This dissertation was motivated by the extended Media coverage that denouncement of the Greek #MeToo movement received, in combination with the fact that the majority of those were made by female – celebrities. The dissertation examines the way alleged harassment victims presented by the Media, focusing on the differences and similarities between celebrities and non-celebrities. More specifically the publications uploaded by two digital Media are examined, one which hosts “hard news” and one which hosts “soft news”, to showcase harassment complaints of public figure Sofia Bekatorou and of actresses-celebrities Anna Maria Papaharalampous, Eleni Drosaki and Penelope Anastasopoulou. The publications are analyzed according to their number, their classification inside the web pages and according to their content.

Keywords: Digital Media, hashtag activism, feminist movement, sexual violence representation, celebrity.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη.....	4
Abstract.....	5
Περιεχόμενα.....	6
Εισαγωγή.....	7
1. Ελευθερία του Λόγου, Διαδίκτυο και Κανόνες Δεοντολογίας.....	10
1.1 Η Ελευθερία του Λόγου.....	10
1.2 Η Δεοντολογία στη Δημοσιογραφία.....	11
1.3 Η Έλευση του Διαδικτύου.....	13
1.4 Η νέα δημοσιογραφία	15
1.5 Ο εκσυγχρονισμός των κανόνων δεοντολογίας.....	17
2. Ο Φεμινισμός και το κίνημα #MeToo στα ΜΜΕ.....	21
2.1 Το #MeToo ως hashtag ακτιβισμός.....	21
2.2 Ο φεμινισμός στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.....	22
2.3 Η σεξουαλική βία εναντίον γυναικών στα ΜΜΕ.....	24
2.4 Celebrities και σεξουαλική παρενόχληση.....	28
2.5 Η κατασκευή της διασημότητας.....	31
3. Μεθοδολογία Έρευνας.....	35
4. Αναπαράσταση των γυναικών τους τίτλους ψηφιακών Μέσων.....	40
4.1 Έρευνα.....	41
4.2 Παρατηρήσεις	53
5. Συμπεράσματα.....	57
6. Βιβλιογραφία.....	61

Εισαγωγή

Τον Ιανουάριο του 2021 έκανε την εμφάνισή του και στην Ελλάδα το κίνημα #MeToo. Πρόκειται για ένα φαινόμενο hashtag ακτιβισμού, όπως το ορίζουν οι Schneider και Carpenter (2020¹), που ξεκίνησε το 2017 στην Αμερική όταν η ηθοποιός Alyssa Milano ανάρτησε ένα σύντομο κείμενο στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης Twitter, στο οποίο καλούσε όλες γυναίκες έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση να μοιραστούν τη δική τους εμπειρία χρησιμοποιώντας το hashtag #MeToo. Αφορμή για την ανάρτηση της ηθοποιού ήταν οι καταγγελίες δεκάδων γυναικών από το χώρο του θεάματος εναντίον τους Αμερικανού παραγωγού κινηματογράφου Harvey Weinstein. 24 ώρες μετά το tweet της Milano, είχαν ήδη δημοσιευτεί εκατοντάδες χιλιάδες απαντήσεις ενώ σε διάστημα ενός μήνα αναρτήθηκαν περισσότερα από 19 εκατομμύρια tweets με το hashtag #MeToo (Anderson and Toor, 2018²).

Η απήχηση του ψηφιακού του κινήματος ήταν τέτοια που ξεπέρασε τα όρια των κοινωνικών δικτύων και απασχόλησε σε πολύ μεγάλο βαθμό και τα παραδοσιακά Μέσα. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι εκείνη τη χρονιά, το περιοδικό TIME, ανέδειξε ως «Πρόσωπο τις χρονιάς 2017» τις γυναίκες «που έσπασαν τη σιωπή», κάνοντας μεγάλη αναφορά στο tweet που έδωσε το έναυσμα³.

Στην Ελλάδα, τέσσερα χρόνια αργότερα, η αθλήτρια Σοφία Μπεκατώρου μίλησε για τη σεξουαλική κακοποίηση που υπέστη από παράγοντα της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας. Το παράδειγμά της ακολούθησαν κι άλλες γυναίκες, κυρίως ηθοποιοί, δημιουργώντας έτσι, αυτό που από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ονομάστηκε το «ελληνικό #MeToo»⁴.

¹ Schneider, K. & Carpenter, N. (2020), Sharing #MeToo on Twitter: incidents, coping responses, and social reactions, *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, Vol. 39 No. 1, pp. 87-100

² Anderson, M. & Toor, S. (2018), *How Social Media Users have Discussed Sexual Harassment since #MeToo Went Viral*, Pew Research Center, Washington, DC, October 11, διαθέσιμο στο: www.pewresearch.org/fact-tank/2018/10/11/how-social-media-users-have-discussed-sexual-harassment-since-metoo-went-viral/ (accessed May 18, 2021).

³ Zacharek, S., Dokterman, E. & Sweetland Edwards, H., (2017), Person of the year 2017 - The Silence Breakers, *Time*, <https://time.com/time-person-of-the-year-2017-silence-breakers/>, (accessed June 5, 2021).

⁴ Τσιβόλα, Π. (2021), Ελληνικό MeToo : Η καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου ήταν η σπίθα – Το χρονικό της έκρηξης των καταγγελιών, *In.gr*, <https://www.in.gr/2021/02/26/greece/elliniko-metoo->

Η παρούσα διπλωματική εργασία, με αφορμή τη μεγάλη κάλυψη από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης των καταγγελιών που εμπίπτουν στο ελληνικό κίνημα #MeToo σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία των καταγγελιών έγινε από γυναίκες – celebrities, διερευνά τον τρόπο παρουσίασης των φερόμενων ως θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης εστιάζοντας στις διαφορές ή τις ομοιότητες ανάμεσα σε celebrities και μη celebrities.

Όσον αφορά τη δομή της εργασίας, αυτή αποτελείται από δύο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Τα πρώτα δύο κεφάλαια εντάσσονται στο θεωρητικό κομμάτι, το τρίτο και τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνουν τη μεθοδολογία της έρευνας και την έρευνα ενώ το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο περιέχει τα συμπεράσματα. Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία σύντομη αναφορά στο θέμα της ελευθερίας της έκφρασης και στα ζητήματα που προκύπτουν στη δημόσια συζήτηση και ειδικότερα στο δημοσιογραφικό λόγο. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στους κώδικες δεοντολογίας των δημοσιογράφων και στο πως η έλευση και η επικράτηση του Διαδικτύου και στην ενημέρωση, δημιούργησε την ανάγκη για επικαιροποίηση των κωδίκων. Το πρώτο κεφάλαιο τελειώνει με την ανασκόπηση της έρευνας των Diaz – Campo και Segado – Boj (2015)⁵, οι οποίοι μελετούν τους κώδικες 91 χωρών από όλο τον κόσμο προκειμένου να εντοπίσουν πόσοι και σε ποιο βαθμό έχουν προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο η συζήτηση ξεκινάει με τον ορισμό του hashtag ακτιβισμού και την επισκόπηση των γεγονότων που οδήγησαν στην άνοδο του κινήματος #MeToo στην Αμερική. Συνεχίζοντας, με αφορμή την κάλυψη του #MeToo και από τα παραδοσιακά Μέσα Ενημέρωσης, γίνεται μία αναδρομή στην κάλυψη του θέματος του φεμινισμού από αυτά αλλά και στις τάσεις που υπάρχουν στο θέμα της αναπαράστασης σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών από τα Μέσα. Πτυχές της κάλυψης του #MeToo από τα Μέσα σε άλλες χώρες του κόσμου απασχολούν ένα μεγάλο κομμάτι του

[kataggelia-tis-sofias-mpektorou-itan-spitha-xroniko-tis-ekriksis-ton-kataggelion/](https://www.kataggelia-tis-sofias-mpektorou-itan-spitha-xroniko-tis-ekriksis-ton-kataggelion/), (accessed May 10, 2021).

⁵ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

δεύτερου κεφαλαίου. Τέλος, γίνεται αναφορά στο θέμα της κατασκευής της διασημότητας.

Στο ερευνητικό κομμάτι, αναλύονται οι τίτλοι που δύο ηλεκτρονικά μέσα, το thetoc.gr και το espressonews.gr, δημοσίευσαν σχετικά με δύο υποθέσεις που εμπίπτουν στο ελληνικό κίνημα #MeToo: αυτήν την αθλήτριας Σοφίας Μπεκατώρου και αυτήν των ηθοποιών Άννας Μαρίας Παπαχαλαράμπους, Ελένης Δροσάκη και Πηνελόπης Αναστασοπούλου. Η έρευνα, που έγινε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης, αναζητά διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στην παρουσίαση, με βάση τον ορισμό του Turner (2004⁶), ενός δημοσίου προσώπου που προέβει σε καταγγελία, στη συγκεκριμένη περίπτωση η Σοφία Μπεκατώρου, σε σχέση με την παρουσίαση των celebrities, δηλαδή των τριών ηθοποιών.

⁶ Turner, G. (2004), *Understanding Celebrity*. London: Sage, p. 9

1. Ελευθερία του Λόγου, Διαδίκτυο και Κανόνες Δεοντολογίας

1.1 Η Ελευθερία του Λόγου

Η ελευθερία της έκφρασης είναι ζήτημα των νόμων, αλλά και ζήτημα ηθικής και δεοντολογίας. Τελικά, αφορά την εγγενή ισότητα των ανθρώπων, όπως ορίζεται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Η ελευθερία της έκφρασης, όπως η καθολική ψηφοφορία, βασίζεται στη θεμελιώδη αξία και τα δικαιώματα των ατόμων. Ωστόσο, οι λέξεις μπορούν να προκαλέσουν κάποιες άσχημες ή δυσμενείς συνέπειες στα άτομα, σε ομάδες ανθρώπων και κοινωνιών, κάτι που μπορεί να προκαλέσει αιτήματα για παρεμβάσεις για τον περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης (Axberger, 1984⁷; Rønning, 2009⁸).

Η ελευθερία της έκφρασης είναι περίπλοκη. Πρώτα από όλα, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ ενεργειών, στάσεων και εκφράσεων. Οι ενέργειες ενός ατόμου ενδέχεται να υπόκεινται σε ποινή, αλλά η συμπεριφορά του όχι. Η δυσκολία προκύπτει σε αυτά που λένε, γράφουν ή εκφράζουν με άλλο τρόπο. Υπάρχει, για παράδειγμα, διαφορά μεταξύ ρατσιστικών ενεργειών και ρατσιστικών σχολίων. Επίσης, θα πρέπει να είναι διακριτά και τα όρια ανάμεσα σε όσα είναι αποδεκτά (άρα, είναι εντός ορίων της ηθικής) και σε όσα δεν είναι αποδεκτά (Rønning, 2009⁹).

Στην πράξη, ορισμένα επιχειρήματα για τον περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης είναι θετικά, ενώ, υπάρχουν και κάποια τα οποία είναι αρνητικά (Enjolras και Steen-Johnsen, 2014¹⁰; Carlsson, 2016a¹¹). Σήμερα, όπως και στο παρελθόν, η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών ευνοεί την ελευθερία του λόγου και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, δεν είναι ασυνήθιστο για τους ανθρώπους, ακόμη και εκείνους που εκτιμούν την ελευθερία της έκφρασης, να απαιτούν απαγορεύσεις σε απόψεις.

⁷ Axberger, H.G. (1984), *The limits of freedom of the press*. Stockholm: Liber förlag.

⁸ Rønning, H. (2009), The Contemporary Challenges to the Concept of Universal Human Rights and Freedom of Expression, in Anine Kierulf and Helge Rønning (Eds.) *Freedom of Speech Abridged? Cultural, Legal and Philosophical Challenges*. Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet. pp. 9-22.

⁹ Ο.π.

¹⁰ Enjolras, B. & Steen-Johnsen, K. (Eds.) (2014), *The status of free speech in Norway*. Oslo: Fritt Ord.

¹¹ Carlsson, U. (2016a), Freedom of expression in the digital transition. *Journal of Media Business Studies* 13(3)187-197

Τέτοια ζητήματα προκύπτουν στα πλαίσια της δημόσιας συζήτησης και ειδικότερα, του δημοσιογραφικού λόγου. Αν και τα Συντάγματα των περισσότερων δυτικών χωρών καθορίζουν τα όρια της ελευθερίας της έκφρασης και του Τύπου (για παράδειγμα, το άρθρο 14 περί Ελευθερίας του Τύπου στο τρέχον ελληνικό Σύνταγμα απαγορεύει κάθε λογοκρισία ή άλλο προληπτικό μέτρο, αλλά ταυτόχρονα περιλαμβάνει διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες ο εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει κατάσχεση εντύπων), συχνά παρατηρούνται φαινόμενα σύγκρουσης με το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Ειδικότερα στην εποχή των νέων Μέσων και του διαδικτύου, όπου τα όρια είναι θολά, δημιουργείται εκ προοιμίου ένα τοπίο συγκρουσιακό. (Zizek, 2017¹²)

Επιπλέον, η ελευθερία της έκφρασης δεν είναι ένα απόλυτο δικαίωμα, καθώς θα πρέπει να περιλαμβάνει και να εφαρμόζει την ανάληψη της προσωπικής ευθύνης και την τήρηση της αμοιβαίας εκτίμησης και του σεβασμού (σε αυτό το σημείο ξεκινά να εντοπίζεται και η ηθική σε συνάφεια με την ελευθερία της έκφρασης και του λόγου στη δημοσιογραφία). (Rønning, 2009¹³; Enjolras και Steen-Johnsen, 2014¹⁴).

1.2 Η Δεοντολογία στη Δημοσιογραφία

Οι κώδικες δεοντολογίας είναι στην μόδα, ισχυρίζεται ο Harris (1996¹⁵). Η δημοσιογραφία είναι ένα από τα πρώτα επαγγέλματα που υιοθέτησαν αυτού του είδους του κώδικες, και είναι ακόμα και σήμερα πηγή για νέους κανόνες. Ένα από τα πιο αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά τους, είναι το εύρος των χωρών που τους έχουν υιοθετήσει. Δεν είναι φαινόμενο που παρατηρείται μόνο στις δυτικές κοινωνίες, αλλά υπάρχουν και σε χώρες τόσο διαφορετικές μεταξύ τους, όπως η Αίγυπτος και η Νότια Κορέα ή η Τζαμάικα και η Βενεζουέλα. Οι περισσότεροι κώδικες είναι γραμμένοι σε λίγες προτάσεις, αν και πλέον υπάρχει η τάση να αποκτούν όλο και μεγαλύτερη έκταση.

¹² Zizek, S. (2007), Τα Σκίτσα του Μωάμεθ: Θρησκεία και Πολιτική. *Σύγχρονα θέματα*, 96 (5-11)

¹³ Rønning, H. (2009), The Contemporary Challenges to the Concept of Universal Human Rights and Freedom of Expression, in Anine Kierulf and Helge Rønning (Eds.) *Freedom of Speech Abridged? Cultural, Legal and Philosophical Challenges*. Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet. pp. 9-22.

¹⁴ Enjolras, B., Steen-Johnsen K. (Eds.) (2014), *The status of free speech in Norway*. Oslo: Fritt Ord.

¹⁵ Harris, N. (1996), Codes of conduct for journalists. Στο Belsey, A. & Chadwick, R. (Επιμ.), *Ethical issues in journalism and the media*, σ. 47-57, London and New York: Routledge

Η ηθική της δημοσιογραφίας, όπως αναφέρεται στους κώδικες, εμπίπτει στη μεγαλύτερη εικόνα της ηθικής και της λογοδοσίας των Μέσων Ενημέρωσης (Hafez, 2002). Όταν οι κώδικες δεοντολογίας αναπτύσσονται πλήρως από δημοσιογράφους, θεωρούνται ως όργανα αυτορρύθμισης (Eberwein, Fengler, & Karmasin, 2018¹⁶) και, ως μέσα αυτορρύθμισης, παρέχουν την ευκαιρία στους δημοσιογράφους να εργαστούν γύρω από το συγκεκριμένο σύστημα / καθεστώς Μέσων μέσα στο οποίο λειτουργούν προκειμένου να παραμείνουν αποτελεσματικοί και υπεύθυνοι.

Ο Bertrand (2000¹⁷) έγραψε ότι οι κώδικες που εκδίδονται από κυβερνήσεις ή κρατικά ιδρύματα δεν είναι τίποτα άλλο από εκτελεστικές εντολές και συνήθως δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αληθινοί κώδικες. Επίσης, ισχυρίστηκε περαιτέρω για τη συμμετοχή εξωτερικών εμπειρογνομόνων όταν οι δημοσιογράφοι προσπαθούν να συντάξουν κώδικες δεοντολογίας, μια θέση που ο Hamelink (2011¹⁸) διαφωνούσε επειδή η συμμετοχή εξωτερικών εμπειρογνομόνων, με την πάροδο των ετών, είχε ως αποτέλεσμα τον πολλαπλασιασμό των ίδιων κωδίκων στον αναπτυσσόμενο κόσμο χωρίς θετικές επιπτώσεις στις ηθικές παραβιάσεις. Αυτό που έκαναν μάλλον ήταν να διεκδικήσουν αντικειμενικότητα, μια έννοια που αμφισβητείται ιδιαίτερα.

Οι El-Nawawy και Iskandar (2003¹⁹) ισχυρίστηκαν ότι οι δημοφιλείς αρχές που περιέχονται σε αυτούς τους κώδικες, όπως είναι για παράδειγμα η αντικειμενικότητα, δεν είναι παρά συμφραζόμενα και παραπλανητικές. Ο Prinzing (2008: 109²⁰) προειδοποίησε τους δημοσιογράφους να σταματήσουν «να κυνηγούν αυτούς τους μονόκερους (αντικειμενικότητα, αλήθεια, ουδετερότητα και αμεροληψία) και να ενθαρρύνουν τον εαυτό τους να είναι πιο ειλικρινείς στο κοινό τους». Οι δημοσιογράφοι αναμένονται, στη λογοδοσία των Μέσων Ενημέρωσης και της διαφάνειας, να κάνουν την κανονικότητα κανόνα στις δηλώσεις τους αναγνωρίζοντας

¹⁶ Eberwein, T., Fengler, S., & Karmasin, M. (Eds.). (2018), *The European handbook of media accountability*. Routledge international handbooks. London, New York: Routledge, Taylor et Francis Group

¹⁷ Bertrand, C.J. (2000), *Media ethics and accountability systems*. New Brunswick, N.J.: Transaction

¹⁸ Hamelink, C. J. (2011), *Media Ethics and International Organisations*. In R. S. Fortner & P. M. Fackler (Eds.), *The Handbook of Global Communication and Media Ethics*. Oxford, UK: Wiley-Blackwell.

¹⁹ El-Nawawy, M., Iskandar, A. (2003). *Al-Jazeera: The story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism / Mohammed El-Nawawy, Adel Iskandar*. Boulder, Colo., Great Britain: Westview

²⁰ Prinzing, M. (2008), *CNN and BBC: The Need for a More Realistic Approach*. In N. Fioretti & M. Foa (Eds.), *Ejo's publication: Vol. 4. Islam and the Western world: The role of the media*. Lugano: G. Casagrande.

ότι οι αναφορές τους είναι προκατειλημμένες, όχι επειδή θέλουν να είναι, αλλά επειδή η εκπροσώπηση από τη φύση είναι προκατειλημμένη.

1.3 Η Έλευση του Διαδικτύου

Τα «ψηφιακά Μέσα» αποτελούν το αντικείμενο ενός συνεχώς αυξανόμενου φάσματος αναλύσεων σε διάφορους κλάδους (Lievrouw και Livingstone, 2006²¹; Couldry, 2012²²). Στο συγκεκριμένο υποκεφάλαιο θα αναφερθούμε στη σύνδεση που υπάρχει ανάμεσα στα ψηφιακά Μέσα (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαδίκτυο κ.ά.) και στη δεοντολογία και την ηθική των δημοσιογράφων. Τα ψηφιακά Μέσα εμπεριέχουν και διαθέτουν ισχυρές σχέσεις με προηγούμενες μορφές Μέσων Επικοινωνίας και πληροφοριών, όπως είναι τα έντυπα βιβλία, τα περιοδικά και οι εφημερίδες, τα οποία στην ουσία αποτελούν και τις πλέον διαδεδομένες παραδοσιακές μορφές Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, και που περιλαμβάνουν και άλλα Μέσα όπως το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Τα ψηφιακά Μέσα εγείρουν ποικίλες μορφές ηθικών και δεοντολογικών ζητημάτων, με αποτέλεσμα να αναδιαμορφώνονται και οι προσεγγίσεις πλέον των ακολουθούμενων τακτικών και πολιτικών.

Στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία και οικονομία, στην οποία δραστηριοποιούνται οι οντότητες (τόσο με την έννοια των επιχειρήσεων όσο και με την έννοια των ανθρώπινων οντοτήτων) στις μέρες μας οι μεταβολές είναι ποικίλες. Ακόμα, και η ίδια η δημοσιογραφική διαδικασία έχει αλλάξει ριζικά και βρισκόμαστε στη μέση ενός μεταβαλλόμενου τοπίου των Μέσων Ενημέρωσης (White, 2008²³).

Πλέον, η δημοσιογραφική διαδικασία είναι μια αμφίδρομη διαδικασία στην οποία όλοι μπορούν να συμμετέχουν στην παραγωγή και παρουσίαση των ειδήσεων. Με άλλα

²¹ Lievrouw, L.A., Livingstone, S. (eds) (2006), *The Handbook of New Media: Social Shaping and Social Consequences of ICTs* (updated student edn). Thousand Oaks, CA: Sage.

²² Couldry, N. (2012), *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Cambridge: Polity.

²³ White, A. (2008), IP Addresses Are Personal Data, E.U. Regulator Says, *Washington Post*, January 22, p. D1, www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/01/21/AR2008012101340.html

λόγια, κάθε άτομο μετατρέπεται σε έναν εν δυνάμει «εκδότη» (Diaz – Campo & Segado – Boj, 2015²⁴).

Η συγκεκριμένη διαπίστωση αποτελεί μόνο μια πτυχή – από τις πολλές – που αποτυπώνουν αυτούς τους ποικίλους και πολύ σημαντικούς μετασχηματισμούς που έλαβαν χώρα στη δημοσιογραφία τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, η διαδραστικότητα, η υπερκειμενικότητα, η χρήση των πολυμέσων και η αμεσότητα είναι μερικά από τα βασικά και κυρίαρχα χαρακτηριστικά της ψηφιακής δημοσιογραφίας και κάθε ένα από αυτά, φυσικά, εγείρει τα δικά του νέα ηθικά ζητήματα (Diaz – Campo και Segado – Boj, 2015²⁵).

Προκειμένου να αποτυπώσουμε την ισχύουσα πραγματικότητα, παραθέτουμε το βασικό ερώτημα το οποίο έθεσε και προσπάθησε να απαντήσει, ο Evers (2001: 38), και το οποίο ήταν «σε ποιο βαθμό ο ιδιοκτήτης ενός ιστότοπου είναι νομικά ή ηθικά υπεύθυνος για αυτό που δημοσιεύεται». Στο συγκεκριμένο ερώτημα, ο ερευνητής, αναφέρεται τόσο σε άρθρα όσο και σε ανώνυμα σχόλια, τα οποία στη σημερινή εποχή δεν είναι σπάνια. Εκτός αυτών, ένας διαδικτυακός τόπος φέρει την ευθύνη και για περιεχόμενο το οποίο μπορεί να είναι προσβλητικό, υβριστικό ή/και με τον οποιονδήποτε τρόπο θίγει, πλήττει, προσβάλλει πρόσωπα, καταστάσεις, προσωπικότητες κ.ά.

Εκτός από τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, εγείρονται και άλλα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την ηθική και τη δεοντολογία, και άπτονται με την πνευματική ιδιοκτησία, τον ψηφιακό χειρισμό και τη διαδικασία συλλογής ειδήσεων και αντιπαραθέσεων, για παράδειγμα, που προέρχονται από τη χρήση πολυμέσων και την ανάγκη για άμεση πρόσβαση.

Ένα παράδειγμα από τα πολλά ζητήματα που προκύπτουν σε αυτό το νέο τοπίο, είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν στην κάλυψη αναταραχών σε όλο τον κόσμο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι το Twitter και το Facebook. Οι ειδησεογραφικοί

²⁴ Diaz – Campo, J., Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

²⁵ Diaz – Campo, J., Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

οργανισμοί έχουν να εντοπίσουν μια μεγάλη σειρά προκλήσεων, όταν γεγονότα, φωτογραφίες και ηχητικά ντοκουμέντα από έκτακτες ειδήσεις προέρχονται από πολίτες και όχι από το δημοσιογραφικό προσωπικό, προκαλώντας έτσι ανησυχία σχετικά με την προέλευση, την αυθεντικότητα αλλά και τη δικαιοσύνη. Ο προβληματισμός εντείνεται από τη φιλοσοφία που υπάρχει γύρω από τα ψηφιακά Μέσα, όπου η ταχύτητα της δημοσίευσης είναι προτεραιότητα σε σχέση με την επαλήθευση του υλικού και όπου το περιεχόμενο δημοσιεύεται χωρίς τους απαιτούμενους ελέγχους. (Steele 2014²⁶).

Οι McBride και Rosetsiel (2014²⁷) τονίζουν ότι εφόσον η ψηφιακή εποχή έχει επιφέρει αλλαγές στο τρόπο που η δημοσιογραφία εκτελείται και το προϊόν παραδίδεται στο κοινό, τότε πρέπει να αλλάξει και η ηθική πίσω από τη λήψη αποφάσεων. Υπογραμμίζουν βέβαια ότι κάποιες βασικές κατευθυντήριες γραμμές ασφαλώς παραμένουν: οι δημοσιογράφοι, για παράδειγμα, δεν μπορούν να εγκαταλείψουν την αφοσίωση στην αλήθεια και την ακρίβεια, εκ μέρους του κοινού, αλλά πρέπει να βρουν νέους τρόπους να εκπληρώσουν αυτή την υποχρέωση. Η νέα λίστα των ηθικών αρχών αναδεικνύει δύο, κυρίως, έννοιες που έχουν αναπτυχθεί από τη ψηφιακή εποχή. Η έννοια της διαφάνειας, που αποτελούσε πάντα μέρος της αναζήτησης της αλήθειας, είναι τώρα μια ανεξάρτητη αρχή επειδή είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του πως η σύγχρονη δημοσιογραφία αποκτά αξιοπιστία. Η κοινότητα, που μπορεί να θεωρούταν δεδομένη σε μια εποχή που ο Τύπος είχε το μονοπώλιο του κοινού, είναι τώρα μια ακόμα νέα αρχή. Η κοινότητα άλλωστε ήταν πάντα ο τελικός στόχος της δημοσιογραφίας, ακόμα κι αν φαινόταν κάπως μακρινός όταν το κοινό ήταν πιο σιωπηλός συνεργάτης στη συναλλαγή των ειδήσεων. Τώρα, η δημοσιογραφία εμπλουτίζεται, και γίνεται πιο σχετική, και αυτό επιτυγχάνεται χάρη στη συμμετοχή και τις γνώσεις της κοινότητας – ακόμα και αν ο τρόπος παραγωγής έχει γίνει πιο περίπλοκος.

1.4 Η νέα δημοσιογραφία

²⁶ Steele, B. (2014), Codes of conduct for journalists. Στο McBride, K. & Rosenstiel, T. (Επιμ). The New Ethics of Journalism, USA: CQ Press

²⁷ McBride, K. & Rosenstiel, T. (2014), The New Ethics of Journalism, σ. 16-22, USA: CQ Press

Σύμφωνα με τους Diaz – Campo και Segado – Boj (2015)²⁸, οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), γενικά, και το Διαδίκτυο, συγκεκριμένα, δημιούργησαν ένα τέταρτο είδος δημοσιογραφίας (πλην της έντυπης, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης), τη λεγόμενη ψηφιακή ή διαδικτυακή δημοσιογραφία.

Οι απόψεις για αυτό το νέο είδος δημοσιογραφίας και τους υφιστάμενους κώδικες δεοντολογία δίστανται. Από τη μια πλευρά υπάρχουν αυτοί που βασίζονται στη δήλωση των Belsey και Chadwick (1994²⁹) που λένε ότι η ηθική και η δημοσιογραφία είναι δύο αχώριστες έννοιες. Υποστηρίζουν ότι οι κώδικες που υπάρχουν είναι εξίσου αποτελεσματικοί και στα νέα Μέσα. Με άλλα λόγια, η ηθική είναι ηθική είτε εφαρμόζεται στη νέα δημοσιογραφία είτε στην παλιά. Από την άλλη μεριά υπάρχουν αυτοί που, όπως οι Deuze και Yeshua (2001³⁰), υποστηρίζουν πως, παρόλο που η ουσία της δημοσιογραφίας παραμένει αμετάβλητη, το Διαδίκτυο έρχεται να διαμορφώσει και να επαναπροσδιορίσει ορισμένα ηθικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι δημοσιογράφοι όταν δουλεύουν στα νέα Μέσα ή κάνουν χρήση υλικού που άντλησαν από το διαδίκτυο.

Ένας τρόπος με τον οποίο οι δημοσιογράφοι αντιμετώπισαν αυτές τις νέες προκλήσεις, είναι η μέθοδος της αυτορρύθμισης. Σύμφωνα με τον Evers (2001³¹), αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να δημιουργηθούν διαδικτυακές νόρμες και να ελεγχθεί η παρατήρηση των ηθικών κανόνων. Τα χαρακτηριστικά αυτού του τρόπου ρύθμισης είναι πρώτον, ότι το αντικείμενό του είναι να κάνει αποτελεσματική χρήση και να συμβάλει στη δεοντολογία μιας συγκεκριμένη δραστηριότητας, και δεύτερον, ότι δημιουργείται και υποστηρίζεται από τους ίδιους ανθρώπους που συμμετέχουν στη δραστηριότητα (Aznar, 2005³²). Η αυτορρύθμιση φαίνεται να είναι μια λύση για να

²⁸ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

²⁹ Belsey, A. & Chadwick, R. (1992), *Ethical Issues in Journalism and the Media*. Routledge, London.

³⁰ Deuze, M. & Yeshua, D. (2001), Online Journalists Face new Ethical Dilemmas. Lessons from the Netherlands. *J. Mass Media Ethics* 16 (4), 273–292.

³¹ Evers, H., (2001), New Moral Dilemmas in Online Journalism. *forummedienethik*. 1, 37–46.

³² Aznar, H. (2005), *Comunicación responsable*, Second ed. Ariel, Barcelona.

αυξηθεί η λογοδοσία στο διαδίκτυο ενώ παράλληλα προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με την κρατική ρύθμιση, προσθέτει ο Mijatovic (2013³³).

1.5 Ο εκσυγχρονισμός των κανόνων δεοντολογίας

Οι Diaz – Campo και Segado – Boj (2015³⁴) μελέτησαν 99 κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας που ισχύουν σήμερα σε χώρες από όλο τον κόσμο, αναζητώντας αλλαγές που να σχετίζονται με τα νέα Μέσα και τη δημοσιογραφία του Διαδικτύου. Από αυτούς, μόνο εννιά αναφέρουν το Διαδίκτυο και τις Τεχνολογίες, Πληροφοριών και Επικοινωνιών: αυτοί της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, του Καναδά, της Ουγγαρίας, του Λουξεμβούργου, της Ολλανδίας, της Νορβηγίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Με άλλα λόγια, 91% των κωδίκων από όλο τον κόσμο δεν έχουν καμία αναφορά στο ψηφιακό τοπίο. Από τους εννιά κώδικες μόνο δύο, του Καναδά και του Λουξεμβούργου, περιλαμβάνουν ειδική ενότητα για τη δημοσιογραφία και τα ψηφιακά Μέσα. Οι υπόλοιποι επτά περιλαμβάνουν διαφορετικές πτυχές της δημοσιογραφίας και της διαδικτυακής δραστηριότητας σε ενότητες που αφιερώνονται στις βασικές αρχές της επαγγελματικής δεοντολογίας, όπως ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και η δέσμευση για ακρίβεια.

Αυτές οι εννιά χώρες που περιλαμβάνουν αναφορές στην ψηφιακή δημοσιογραφία ανήκουν στον δυτικό κόσμο. Σε κάποιο βαθμό, αυτό συνεπάγεται ότι το ιστορικό μοτίβο έχει συνεχιστεί, επειδή οι χώρες στη Δύση ήταν πάντα οι πιο προηγμένες όσον αφορά τη δημοσιογραφική αυτορρύθμιση (Diaz – Campo και Segado – Boj, 2015)³⁵. Ακόμα, όμως, και σε αυτή την περίπτωση, πολλές από τις χώρες όπου η παράδοση της αυτορρύθμισης είναι ισχυρότερη - οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Γαλλία - δεν έχουν λάβει την απόφαση να τροποποιήσουν τους κώδικες δεοντολογίας και ηθικής τους για να τους προσαρμόσουν στο Διαδίκτυο και στις Τ.Π.Ε. Αξιοσημείωτες μεταξύ των

³³ Mijatovic, D., (2013), Foreword. In: Hulin, A., Stone, M. (Eds.), *The Online Media Self-Regulation Guidebook*. OSCE Representative on Freedom of the Media, Vienna.

³⁴ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

³⁵ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

χωρών που έχουν τις περισσότερες αναφορές στο Διαδίκτυο στους κώδικές τους είναι ο Καναδάς, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Νορβηγία.

Στους περισσότερους από τους εννιά κώδικες που περιλαμβάνουν αναφορές σε Τ.Π.Ε, δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο από μια δήλωση ότι η διαδικτυακή δημοσιογραφία υπόκειται στις ίδιες αρχές με την παραδοσιακή δημοσιογραφία. Ωστόσο, η προσθήκη των λέξεων «διαδικτυακό» ή «ψηφιακό» σε γενικές αρχές δημοσιογραφικής ηθικής, δεν λύνει όλα τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν σε αυτό το νέο τοπίο.

Κάποιες από τις αλλαγές ή προσθήκες που έγιναν στους κώδικες των εννιά αυτών χωρών και σχετίζονται με τα νέα Μέσα είναι, σύμφωνα με τους Diaz – Campo και Segado – Boj (2015³⁶), οι εξής: Η αναφορά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και συστάσεις για τη χρήση τους. Για παράδειγμα ο κώδικας του Καναδά διευκρινίζει ότι όταν ένα πρόσωπο δημοσιεύει πληροφορίες για τον εαυτό του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αυτές είναι δημόσιες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους δημοσιογράφους. Βάζει όμως και όρια στη χρήση, για παράδειγμα σε περιεχόμενο που αφορά ανήλικους ή περιεχόμενο που αποκτήθηκε πειρατικά.

Μια άλλη νέα κατηγορία για τους κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας, αφορά τη δυνατότητα της υπερσυνδεσιμότητας (linking). Οι κώδικες του Καναδά, του Λουξεμβούργου και της Νορβηγίας, προειδοποιούν ότι οι ιστότοποι στους οποίους οδηγούν οι σύνδεσμοι μπορεί να είναι αναξιόπιστοι ή να μην συμμορφώνονται με τους κώδικες. Ο κώδικας της Νορβηγίας, συγκεκριμένα, γράφει ότι οι δημοσιογράφοι είναι υποχρεωμένοι να ενημερώνουν τους αναγνώστες για αυτό τον κίνδυνο, ενώ ο κώδικας του Λουξεμβούργου γράφει ότι οι δημοσιογράφοι είναι υποχρεωμένοι να επιβεβαιώνουν ότι ο ιστότοπος στον οποίο παραπέμπουν δεν περιέχει παράνομο υλικό.

Το περιεχόμενο που παράγεται από τους χρήστες είναι σήμερα πιο σημαντικό από ποτέ, υποστηρίζουν οι Diaz – Campo και Segado – Boj (2015³⁷). Ο Ολλανδικός κώδικας περιέχει μια ολόκληρη ενότητα σχετικά με τα σχόλια σε ιστοσελίδες, σύμφωνα με την

³⁶ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

³⁷ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

οποία η συντακτική ομάδα είναι τελικά υπεύθυνη για το περιεχόμενο που εμφανίζεται στον ιστότοπο ενώ υπάρχουν και συστάσεις για τη διαχείρισή τους. Όσον αφορά τη χρήση υλικού που έχει παραχθεί από τους χρήστες, ο κώδικας του Καναδά γράφει ότι πρέπει να υπάρχει αναφορά στο όνομα του χρήστη – παραβλέποντας όμως ότι πολλές φορές οι χρήστες χρησιμοποιούν ψευδώνυμα.

Ο κώδικας του Καναδά περιέχει και συστάσεις σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου από τους δημοσιογράφους, όχι μόνο στο πλαίσιο της δουλειάς τους αλλά και της προσωπικής τους ζωής. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι η χρήση του διαδικτύου σε προσωπικές συνθήκες, όπως για παράδειγμα η χρήση των κοινωνικών δικτύων ή του email, πρέπει να θεωρείται δημόσια και όχι ιδιωτική, καθώς μπορεί να επηρεάσει την επαγγελματική αξιοπιστία του δημοσιογράφου.

Οι αναφορές σε αυτές τις τέσσερις κατηγορίες υπάρχουν σε κάποιους από τους εννιά αναθεωρημένους κώδικες. Ωστόσο δεν υπάρχει καμία αναφορά σε μία πέμπτη, πολύ σημαντική κατηγορία: αυτήν που αναφέρεται στη δημοσιογραφική ακεραιότητα και την εμπορική πίεση (Diaz – Campo και Segado – Boj, 2015³⁸).

Ξεκινώντας το κεφάλαιο αυτό, αναφερθήκαμε στην ελευθερία του λόγου και της έκφρασης και ειδικότερα στα ζητήματα που προκύπτουν γύρω από αυτήν στη δημόσια συζήτηση και στο δημοσιογραφικό λόγο. Οι κώδικες δεοντολογίας των δημοσιογράφων, τους ενθαρρύνουν «να κυνηγούν μονόκερους», σύμφωνα με τον Prinzing (2008: 109³⁹), μια αναφορά στις αρχές της αντικειμενικότητας, της ουδετερότητας, της αλήθειας και της αμεροληψίας. Η έλευση του διαδικτύου έφερε μαζί της νέες προκλήσεις για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η διαδικασία παραγωγής ειδήσεων έχει γίνει αμφίδρομη – το κοινό δεν είναι πια σιωπηλός θεατής. Επιπλέον έννοιες όπως η διαδραστικότητα, η υπερκειμενικότητα, η χρήση των πολυμέσων και η αμεσότητα έχουν μπει στην καθημερινότητα των δημοσιογράφων. Το νέο τοπίο απαιτεί

³⁸ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

³⁹ Prinzing, M. (2008), CNN and BBC: The Need for a More Realistic Approach. In N. Fioretti & M. Foa (Eds.), *Ejo's publication: Vol. 4. Islam and the Western world: The role of the media*. Lugano: G. Casagrande.

νέους κώδικες δεοντολογίας που να ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες. Ωστόσο οι έρευνες σε αυτό το πεδίο δείχνουν ότι ελάχιστες χώρες έχουν προσαρμόσει τους κώδικές τους στα νέα δεδομένα. Ακόμα, όμως, και αυτές που το έκαναν, έδωσαν βάση σε θέματα όπως το περιεχόμενο που παράγεται από χρήστες των κοινωνικών δικτύων ή τη διαχείριση των σχολίων στις ιστοσελίδες, ακόμα και τη χρήση του Διαδικτύου από τους δημοσιογράφους σε ιδιωτικό πλαίσιο, αλλά δεν αναφέρονται στα πιο επείγοντα ζητήματα όπως είναι αυτό της δημοσιογραφικής ακεραιότητας και της εμπορικής πίεσης.

2. Ο Φεμινισμός και το κίνημα #MeToo στα ΜΜΕ

2.1 Το #MeToo ως hashtag ακτιβισμός

Η φράση MeToo χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά, στο πλαίσιο που περιγράφεται πιο κάτω, το 2006, όταν η Αμερικανίδα ακτιβίστρια Tarana Burke έφτιαξε μια σελίδα στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης MySpace, με σκοπό να προβάλλει το κίνημα που ήθελε να δημιουργήσει για να βοηθήσει γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση⁴⁰. 11 χρόνια αργότερα, τον Οκτώβριο του 2017, η Αμερικανίδα ηθοποιός και ακτιβίστρια Alyssa Milano χρησιμοποίησε το hashtag #MeToo στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης Twitter, ενθαρρύνοντας τους χρήστες να μοιραστούν τη δική τους εμπειρία. Η ανάρτησή της, που έγραφε «Αν έχετε υποστεί σεξουαλική παρενόχληση ή προσβολή γράψτε “me too” σαν απάντηση σε αυτό το tweet», διαμοιράστηκε από πολλούς από τους ακολούθους της, που τότε έφταναν τα 3,4 εκατομμύρια. 24 ώρες μετά το tweet της Milano, είχαν ήδη δημοσιευτεί εκατοντάδες χιλιάδες απαντήσεις ενώ από τις 15 Οκτωβρίου 2017 μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2018 αναρτήθηκαν περισσότερα από 19 εκατομμύρια tweets με το hashtag #MeToo, δηλαδή, κατά μέσο όρο, περισσότερα από 53.000 tweets την ημέρα (Anderson and Toor, 2018⁴¹).

Τα hashtags, σύμφωνα με τους Schneider και Carpenter (2020⁴²) επιτρέπουν την ταχεία ανάπτυξη μεγάλων κοινωνικών κινήματων. Με τη χρήση τους, δημιουργούνται διαδικτυακές κοινότητες όπου οι χρήστες μπορούν να μοιραστούν καταγγελίες και συναισθήματα, να συζητήσουν θέματα που σχετίζονται με την ταυτότητα, να μοιραστούν πόρους ή να καλέσουν σε φυσική διαμαρτυρία. Το κίνημα #MeToo, που

⁴⁰ Ohlheiser, A. (2017), The woman behind ‘Me Too’ knew the power of the phrase when she created it — 10 years ago, *Washington Post*, <https://www.washingtonpost.com/news/the-intersect/wp/2017/10/19/the-woman-behind-me-too-knew-the-power-of-the-phrase-when-she-created-it-10-years-ago/>, (accessed May 18, 2021).

⁴¹ Anderson, M. & Toor, S. (2018), *How Social Media Users have Discussed Sexual Harassment since #MeToo Went Viral*, Pew Research Center, Washington, DC, October 11, διαθέσιμο στο: www.pewresearch.org/fact-tank/2018/10/11/how-social-media-users-have-discussed-sexual-harassment-since-metoo-went-viral/ (accessed May 18, 2021).

⁴² Schneider, K. & Carpenter, N. (2020), Sharing #MeToo on Twitter: incidents, coping responses, and social reactions, *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, Vol. 39 No. 1, pp. 87-100

ακολούθησε μετά τη δημοσίευση του tweet της Milano, συνδέθηκε με καταγγελίες για σεξουαλική επίθεση, παρενόχληση ή περιστατικά μισογυνισμού. Η διαφορά αυτού του κινήματος από άλλα που προκύπτουν μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα, έγκειται στο γεγονός ότι δεν υπήρξε σαφής προσπάθεια κινητοποίησης για φυσική διαμαρτυρία. Αντίθετα, το #MeToo έδωσε την ευκαιρία στους χρήστες των κοινωνικών δικτύων να γράψουν την εμπειρία τους είτε ως θύματα είτε ως μάρτυρες σεξουαλικής επίθεσης ή παρενόχλησης και να συμπαρασταθούν στα θύματα.

Παρόλο που το #MeToo είναι ένα από τα πιο γνωστά παραδείγματα ψηφιακού φεμινιστικού ακτιβισμού, ακολουθεί μια αυξανόμενη τάση του κοινού να αλληλεπιδρά με θέματα που αφορούν την αντίσταση ή τις προκλήσεις στο σεξισμό, την πατριαρχία και άλλες μορφές καταπίεσης μέσω της φεμινιστικής χρήσης της ψηφιακής επικοινωνίας.

2.2.Ο φεμινισμός στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Άλλες περιπτώσεις ψηφιακού φεμινιστικού ακτιβισμού, πριν από το #MeToo, είναι τα #everydaysexism, #freethenipple, #yesallwomen, #BeenRapedNeverReported κ.α. Ο φεμινισμός hashtag, όπως τον ορίζουν οι Mendes, Ringrose και Keller (2018⁴³) έχει λάβει σημαντική προσοχή και από τα παραδοσιακά Μέσα. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το Δεκέμβριο του 2017, τρεις μήνες μετά το πρώτο tweet με το hashtag #MeToo, το περιοδικό TIME ανέδειξε ως «Πρόσωπο της χρονιάς 2017» τις γυναίκες «που έσπασαν τη σιωπή», αυτές που μοιράστηκαν την ιστορία τους που αφορά σεξουαλική προσβολή ή παρενόχληση. Στο αφιέρωμα του περιοδικού, σημαντική θέση κατέχει το πρώτο tweet που άνοιξε τη συζήτηση, ενώ τα γεγονότα πλαισιώνονται από τις ιστορίες και τις φωτογραφίες δεκάδων γυναικών που βίωσαν σεξουαλική προσβολή ή παρενόχληση⁴⁴.

⁴³ Mendes, K., Ringrose, J. & Keller, J. (2018), *#MeToo and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminist activism*, *European Journal of Women's Studies* 2018, Vol. 25(2) 236–246

⁴⁴Zacharek, S., Dokterman, E. & Sweetland Edwards, H., (2017), *Person of the year 2017 - The Silence Breakers*, *Time*, <https://time.com/time-person-of-the-year-2017-silence-breakers/>, (accessed June 5, 2021).

Άλλωστε, τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια αυξανόμενη τάση προβολής του φεμινισμού σε μια σειρά Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Τα πρόσωπα που εκπροσωπούν αυτό το κομμάτι, σύμφωνα με τους Benedicts, Orgad και Rottenberg (2019⁴⁵), είναι επώνυμες γυναίκες από διάφορους χώρους, όπως η τραγουδίστρια Beyonce, η παρουσιάστρια Oprah Winfrey, η ηθοποιός Emma Watson, η Δούκισσα του Sussex, ηθοποιός Meghan Markle, κλπ. Η Sarah Banet – Weiser (2018⁴⁶), μάλιστα, διατύπωσε την άποψη ότι η πιο επίκαιρη ερώτηση προς τις επώνυμες γυναίκες, αλλά και προς μερικούς επώνυμους άντρες, είναι «Είσαι φεμινίστρια/φεμινιστής;». Σήμερα, σε αντίθεση με παλιότερα, το πολιτιστικό τοπίο φαίνεται να «αγκαλιάζει» το φεμινισμό και να χαιρετίζει τη δημοσιότητα γύρω από αυτόν. Η τάση αυτή της προβολής του φεμινισμού στα ΜΜΕ, όπως έχουν δείξει έρευνες, ενθαρρύνει τις γυναίκες να επικεντρωθούν στην προσωπική τους ενδυνάμωση και στις φιλοδοξίες τους (Banet-Weiser, 2018⁴⁷; Rottenberg, 2018⁴⁸). Ο Βρετανικός Τύπος κατέχει κεντρική θέση στη διάδοση αυτού του «επώνυμου» (Banet-Weiser, 2018⁴⁹) ή «νεοφιλελεύθερου» (Rottenberg, 2018⁵⁰) φεμινιστικού λόγου, ο οποίος όμως τείνει να προσπερνά την κριτική για την ανισότητα των φύλων, κερδίζοντας έτσι προβολή.

Από την άλλη μεριά, η Kaitlynn Mendes (2011⁵¹) υποστηρίζει, όσον αφορά το φεμινισμό και το πως αυτός παρουσιάζεται ως είδηση, πως ένα τέτοιο πολιτικό κίνημα, του οποίου ο στόχος είναι η εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και η ανισότητα των φύλων, υποτιμάται, απονομιμοποιείται και αποπολιτικοποιείται, παρόλο που, παραδόξως, συχνά την ίδια στιγμή, φαίνεται να υποστηρίζεται και να γιορτάζεται. Η ίδια, μελέτησε τη δημοσιογραφική κάλυψη σε θέματα φεμινισμού στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο, σε βάθος 40 χρόνων. Διαπίστωσε ότι από το 1968 έως το 1982 η

⁴⁵ Benedicts, S., Orgad, S. & Rottenberg, C. (2019), #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage, *European Journal of Cultural Studies*, Vol. 22(5-6) 718–738

⁴⁶ Banet-Weiser, S. (2018), *Empowered: Popular Feminism and Popular Misogyny*. Durham, NC: Duke University Press.

⁴⁷ Banet-Weiser, S. (2018), *Empowered: Popular Feminism and Popular Misogyny*. Durham, NC: Duke University Press.

⁴⁸ Rottenberg, C. (2018), *The Rise of Neoliberal Feminism*. New York: Oxford University Press.

⁴⁹ Banet-Weiser, S. (2018), *Empowered: Popular Feminism and Popular Misogyny*. Durham, NC: Duke University Press.

⁵⁰ Rottenberg, C. (2018), *The Rise of Neoliberal Feminism*. New York: Oxford University Press.

⁵¹ Mendes, K. (2011), Framing feminism: News coverage of the women’s movement in British and American newspapers, 1968–1982. *Social Movement Studies* 10(1): 81–98.

κάλυψη του δεύτερου κύματος του φεμινισμού ήταν αποσπασματική και αντιφατική. Ένας μεγάλος αριθμός δημοσιευμάτων εκείνης της περιόδου περιελάμβανε ένα υποστηρικτικό πλαίσιο, παρουσιάζοντας το φεμινιστικό κίνημα, ως απαραίτητο, απελευθερωτικό και μάχιμο. Από την άλλη μεριά, ένας εξίσου μεγάλος αριθμός δημοσιευμάτων επιχειρούσε να απόνομιμοποιήσει το φεμινισμό, ορίζοντας τη ατζέντα του ως «ριζοσπαστική» και απαράδεκτη. Έτσι, σε αυτή τη φάση η δημοσιότητα χωρίστηκε σε δύο ίσου μεγέθους στρατόπεδα: αυτό της στήριξης και αυτό της δυσφήμισης.

Τρεις δεκαετίες αργότερα, το 2008, κατά την περίοδο του μεταφημισμού, η κάλυψη θεμάτων σχετικών με το φεμινισμό είχε μειωθεί σημαντικά. Ωστόσο, όταν υπήρχε αναφορά, αυτή ήταν παραδόξως θετική. Αυτή η υποστήριξη, όμως, ήταν, ως επί το πλείστον, αμυντική, σε μια προσπάθεια να αντικρουστούν επιθέσεις κατά του κινήματος. Την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, η Mendes (2011⁵²) εντοπίζει μία σαφή μετατόπιση του φεμινισμού προς αυτό που η ίδια αποκαλεί «τρόπο ζωής»: εδώ ο φεμινισμός συνδέεται με την έκφραση της προσωπικής ταυτότητας, κυρίως μέσω των καταναλωτικών επιλογών – μια κατασκευή που έχει συνδεθεί γενικότερα με το «φεμινισμό επιλογής» (Budgeon, 2015⁵³). Για παράδειγμα, ο φεμινισμός πλαισιώθηκε συχνά με εξατομικευμένους τρόπους, εστιάζοντας σε πιο ήπια ζητήματα όπως η μόδα, ο ελεύθερος χρόνος και ο λαϊκός πολιτισμός, παρά στην οργανωμένη κοινωνική κινητοποίηση. Αυτή η αλλαγή, η οποία αντιστοιχεί στη συνολική μείωση της κάλυψης, συμβάλλει στην αποπολιτικοποίηση των φεμινιστικών στόχων.

2.3 Η σεξουαλική βία εναντίον γυναικών στα ΜΜΕ

Σχετικά με την αναπαράσταση σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών στις ειδήσεις, υπάρχουν πέντε τάσεις, σύμφωνα με τους Benedictis, Orgad και Rottenberg (2019⁵⁴),

⁵² Mendes, K. (2011), Framing feminism: News coverage of the women's movement in British and American newspapers, 1968–1982. *Social Movement Studies* 10(1): 81–98.

⁵³ Budgeon, S. (2015), Individualized femininity and feminist politics of choice. *European Journal of Women's Studies* 22(3): 303–318.

⁵⁴ Benedictis, S., Orgad, S. & Rottenberg, C. (2019), #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage, *European Journal of Cultural Studies*, Vol. 22(5-6) 718–738

που οι μελετητές έχουν παρατηρήσει επανειλημμένως. Πρώτον οι ιστορίες αυτές θεωρούνται εμπορικές επειδή προσελκύουν τους αναγνώστες. Δεύτερον, για την περιγραφή των θυμάτων, δηλαδή των γυναικών που έχουν υποστεί σεξουαλική βία, χρησιμοποιούνται συχνά σεξουαλικοί όροι. Για παράδειγμα, η Benedict (1992⁵⁵) υποστηρίζει ότι τα θύματα κατηγοριοποιούνται από τα Μέσα είτε ως παρθένες (άρα αθώες) είτε ως σεξουαλικά «βαμπίρ» (άρα με κάποιο τρόπο επιζητούσαν αυτό που τους συνέβη). Τρίτον, οι ειδήσεις παρουσιάζουν τα περιστατικά σεξουαλικής βίας σαν μεμονωμένα συμβάντα και όχι σαν ένα ευρύτερο κοινωνικό πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζουν πολλοί άνθρωποι. Τέταρτον, πολλές έρευνες αποδεικνύουν την επιμονή των Μέσων στην κουλτούρα όπου για την παρενόχληση κατηγορείται το θύμα. Η κουλτούρα αυτή διαιώνίζεται από μύθους, για παράδειγμα, ότι οι γυναίκες προκαλούν τον βιασμό, γι' αυτό και τον αξίζουν. Σε αυτό το πλαίσιο, στις ειδήσεις πολλές φορές αναφέρουν τι έκανε, τι φορούσε ή τι είπε το θύμα αλλά σπάνια αναφέρουν τα αντίστοιχα στοιχεία για το δράστη. Έτσι, το θύμα μπαίνει σε ένα πλαίσιο που απαντά στην οπτική του δράστη (Boyle, 2005⁵⁶). Επιπλέον, ως επί το πλείστον, τα θύματα εκπροσωπούνται από άλλους (π.χ. δικηγόρους), οι οποίοι μιλάνε αντ' αυτών, έτσι η δικιά τους φωνή δεν ακούγεται. Πέμπτο, τα Μέσα στις δυτικές κοινωνίες τείνουν να παρουσιάζουν το «ιδανικό θύμα» σεξουαλικής βίας: λευκές γυναίκες από τη μεσαία τάξη, μορφωμένες, με καλή συμπεριφορά, νέες σε ηλικία και ελκυστικές (Benedict, 1992⁵⁷).

Στο πλαίσιο αυτό, οι Benedictis, Orgad και Rottenberg (2019⁵⁸) εξέτασαν την κάλυψη που είχε η υπόθεση #MeToo από τις εφημερίδες του Ηνωμένου Βασιλείου, κατά τη διάρκεια των πρώτων έξι μηνών μετά το tweet της Alyssa Milano. Στα συμπεράσματά τους τονίζουν ότι Τύπος συνέβαλε στην επέκταση και την ενίσχυση της προβολής του κινήματος με δύο τρόπους. Κατ' αρχάς πολλαπλασίασε τη δημοσιότητα, κοινοποιώντας το θέμα σε αναγνώστες που δεν ενημερώνονται από τα μέσα κοινωνικής

⁵⁵ Benedict, H. (1992), *Virgin or Vamp: How the Press Covers Sex Crimes*. New York: Oxford University Press.

⁵⁶ Boyle, K. (2005), *Media and Violence: Gendering the Debates*. London: Sage

⁵⁷ Benedict, H. (1992), *Virgin or Vamp: How the Press Covers Sex Crimes*. New York: Oxford University Press.

⁵⁸ Benedictis, S., Orgad, S. & Rottenberg, C. (2019), #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage, *European Journal of Cultural Studies*, Vol. 22(5-6) 718–738

δικτύωσης. Κατά δεύτερον, από άποψη περιεχομένου, ανέδειξε μεν τις ιστορίες που προέκυψαν μέσα από το ψηφιακό κίνημα, αλλά ταυτόχρονα εντόπισε και δημοσίευσε και νέες ιστορίες σεξουαλικής παρενόχλησης. Παρόλο, βέβαια, που το #MeToo είχε θετική κάλυψη από όλες τις εφημερίδες, παρατηρήθηκαν σημαντικές διακυμάνσεις, που, σε μεγάλο βαθμό, ακολουθούσαν την ιδεολογία της κάθε εφημερίδας: ο αριστερός φιλελεύθερος Τύπος είχε το μεγαλύτερο ποσοστό θετικής κάλυψης ενώ ο συντηρητικός Τύπος είχε το μικρότερο ποσοστό θετικής κάλυψης και το μεγαλύτερο ποσοστό αρνητικής κάλυψης. Στον αριστερό Τύπο, όμως, παρατηρείται σχεδόν παντελής απουσία κριτικής για το κίνημα #MeToo. Όπως έγραψαν οι Gill and Orgad (2017⁵⁹) «ο φεμινισμός ζει τη δική του στιγμή ... εκτίμησης». Αυτή η εκτίμηση όμως είναι επιλεκτική.

Πράγματι, μια πιο προσεκτική ματιά στα ευρήματα της έρευνας γεννά σημαντικές επιφυλάξεις σχετικά με την κάλυψη του κινήματος #MeToo από τον Τύπο στο Ηνωμένο Βασίλειο και κατά πόσο αυτή αποτελεί παράδειγμα, παράλληλα με την αποδοχή και την εκτίμηση του φεμινισμού. Παρά το γεγονός ότι η συνεχόμενη κάλυψη του θέματος της σεξουαλικής παρενόχλησης για έξι μήνες είναι αξιοσημείωτη, αυτή φαίνεται να ακολούθησε και να ενίσχυσε τις ήδη γνωστές τάσεις που αφορούν τη δημοσιοποίηση παρόμοιων περιστατικά αλλά και το φεμινισμό στα ΜΜΕ, όπως αναφέρονται πιο πάνω. Επιπλέον, το 60% των δημοσιευμάτων που ανέλυσαν, αναφέρονται σε ιστορίες επωνύμων γυναικών είτε γυναικών που απασχολούνται στον τομέα της μόδας ενώ απουσίαζαν ιστορίες για γυναίκες που απασχολούνταν, για παράδειγμα, σε οικιακές υπηρεσίες, γυναίκες – μετανάστριες και γυναίκες με χαμηλό βιοτικό επίπεδο. Το σημαντικότερο ίσως από τα ευρήματα της έρευνας, είναι αυτό που αποκαλύπτει την αποτυχία των Μέσων να ενημερώσουν το κοινό για πιθανές λύσεις στα προβλήματα που το #MeToo αποκάλυψε, έτσι ώστε να ξεκινήσει μια συζήτηση γύρω από αυτές. Η μεγάλη πλειοψηφία των δημοσιευμάτων επικεντρώνεται στην καταγραφή των περιστατικών αντί να αναζητά τρόπους αντιμετώπισης των αιτιών που οδηγούν στη σεξουαλική παρενόχληση.

⁵⁹ Gill, R. & Orgad, S. (2017), Confidence culture and the remaking of feminism. *New Formations* 91: 16–34.

Οι Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford (2019⁶⁰), μελέτησαν την κάλυψη του #MeToo από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, επιχειρώντας να κατανοήσουν τον ρόλο που αυτά έπαιξαν στη διαμόρφωση του πλαισίου για τέσσερις γυναίκες που κατήγγειλαν σεξουαλική παρενόχληση, η κάθε μία σε διαφορετική χώρα: η Susan Fowler στις Η.Π.Α, η Shiori Ito στην Ιαπωνία, η Tanushree Dutta στην Ινδία και η Tessa Sullivan στην Αυστραλία. Από τη διαδικασία κωδικοποίησης των δημοσιευμάτων προέκυψαν τέσσερις γενικές κατηγορίες και στις τέσσερις περιπτώσεις: αυτή της γενναίας γυναίκας που έσπασε τη σιωπή, αυτή του στωικού θύματος, αυτή της απρόθυμης ηρωίδας ή της ηρωίδας που τελικά δικαιώνεται και αυτή της υστερικής τσούλας.

Τα ευρήματά τους επιβεβαιώνουν τις παρατηρήσεις των Fung & Scheufele (2014⁶¹) που θέλουν τα πλαίσια αυτά που δημιουργούν τα Μέσα, να προκύπτουν από τις διαφορές στους κοινωνικούς και πολιτιστικούς κανόνες της κάθε χώρας. Έτσι, στις Ηνωμένες Πολιτείες, μια χώρα που χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα ατομικισμού, η εξομολόγηση της Susan Fowler βρήκε θετική ανταπόκριση και η ίδια καταγράφηκε ως μια γενναία μάρτυρας δημοσίου δικαίου, που μίλησε πρώτη για τη σεξουαλική παρενόχληση σε μια μεγάλη πολυεθνική, όπως είναι η Uber. Αντίθετα, η Shiori Ito από την Ιαπωνία, ήρθε αντιμέτωπη με ένα κύμα αρνητικής δημοσιότητας, ενδεικτικό της γενικότερης απροθυμίας της χώρας να συζητήσει δημόσια το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Η απροθυμία αυτή αντανακλά, επίσης, την πτυχή αυτή της Ιαπωνικής κουλτούρας όπου το κάθε άτομο αναμένεται να μην μιλά αλλά να υποφέρει σιωπηρά. Έτσι, η Shiori Ito καταγράφηκε ως κακή πολίτης (Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford, 2019⁶²).

Η περίπτωση της Tanushree Dutta, γνωστού μοντέλου και ηθοποιού του Bollywood, οδήγησε στην καταγραφή της ως διασημότητα. Στην Ινδία, όπου οι διασημότητες

⁶⁰ Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019), #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

⁶¹ Fung, T. K., & Scheufele, D. A. (2014), Social norms, spirals of silence and framing theory: An argument for considering cross-cultural differences in media effects research. Στο W. Donsbach, C. Salmon, & Y. Tsfati (Eds.), *The spiral of silence: New perspectives on communication and public opinion* (pp. 131–144). New York, NY: Routledge/Taylor & Francis Group.

⁶² Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019), #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

έχουν ευρεία αποδοχή από τον κόσμο, η εξομολόγηση της Dutta είχε πολύ μεγαλύτερη κάλυψη από τα ΜΜΕ σε σχέση με άλλες παρόμοιες περιπτώσεις ενώ υπήρξαν και έντονες αντιδράσεις εναντίον των επικριτών της. Παρόλο που κάποια Μέσα την ενέταξαν στο πλαίσιο της υστερικής τσούλας, η δημόσια ώθηση σε συνδυασμό με το αρνητικό πλαίσιο στο οποίο εντάχθηκαν οι επικριτές της, οδήγησαν στη διαμόρφωση ενός θετικού πλαισίου για τη Dutta. Το γεγονός αυτό μαρτυρά τη διπλή κοινωνική θέση της γυναίκας στην Ινδία, είτε ως άξιας σεβασμού και θαυμασμού είτε ως υποτακτικής, αλλά σε ένα εκσυγχρονισμένο κοινωνικό πλαίσιο, αντικατοπτρίζει την ταχεία αλλαγή των αξιών καθώς η τεχνολογία και ο εκσυγχρονισμός φτάνουν σε όλα τα στρώματα της ινδικής κοινωνίας (ChenarestanSofla & Karami, 2016⁶³).

Τέλος, η Tessa Sullivan στην Αυστραλία, μια χώρα με υψηλά επίπεδα ατομικισμού, ένοιωσε μεν ελεύθερη να μιλήσει για την σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη από το δήμαρχο της Μελβούρνης, ωστόσο παραιτήθηκε αμέσως μετά από τη θέση του δημοτικού συμβούλου και στη συνέχεια εξέφρασε την πρόθεσή της να μείνει μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Αυτό ίσως εξηγείται από τη γενικευμένη επιθυμία της κοινωνίας της Αυστραλίας, τα ιδιωτικά ζητήματα να παραμένουν ιδιωτικά και στη δημόσια ζωή να επικρατεί σεμνότητα (Peeters, 2004⁶⁴). Σε κάθε περίπτωση, η καταγίδα δημοσιευμάτων που ακολούθησε τις αποκαλύψεις, αντανάκλα της τάση των Μέσων της Αυστραλίας να επιτίθενται στις γυναίκες πολιτικούς με ιδιαίτερα προσωπικό τρόπο. Έτσι, η Sullivan καταγράφηκε ως τσούλα ή ψεύτρα.

2.4 Celebrities και σεξουαλική παρενόχληση

Όπως προκύπτει και από τις έρευνες που αναφέρθηκαν πιο πάνω, μεγάλο μέρος των καταγγελιών που δημοσιοποιούνται στο κίνημα #MeToo αφορούν επωνύμους στο ρόλο του θύτη και του θύματος, πολύ συχνά ηθοποιούς, σκηνοθέτες, παραγωγούς, κλπ. Άλλωστε, η αφορμή για το tweet της Alyssa Milano, που πυροδότησε το κίνημα #MeToo, ήταν οι καταγγελίες περισσότερων από 80 γυναικών εναντίον του

⁶³ ChenarestanSofla, T. H., & Karami, M. (2016), Trend and tendencies of students toward modernity (A sociological study of post-graduate students of Osmania University, Hyderabad, India). *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, 5(3), 468–479.

⁶⁴ Peeters, B. (2004), “Thou shalt not be a tall poppy”: Describing an Australian communicative (and behavioral) norm. *Intercultural Pragmatics*, 1, 71–92. doi:10.1515/ iprg.2004.008

Αμερικανού παραγωγού κινηματογράφου Harvey Weinstein. Η συγκεκριμένη περίπτωση δεν ήταν η πρώτη στο χώρο του θεάματος - τα προηγούμενα χρόνια και άλλοι επώνυμοι, όπως ο Bill Cosby και ο Kevin Spacey, είχαν αντιμετωπίσει παρόμοιες κατηγορίες - και σίγουρα δεν ήταν και η τελευταία⁶⁵.

Η φήμη φαίνεται να σχετίζεται και με σεξουαλικές παραβάσεις σε πιο θεμελιώδες επίπεδο: η κουλτούρα των επωνύμων χαρακτηριζόταν πάντα από μονοκατευθυντικές επιθυμίες και ακραίες διαφορές ως προς τη δύναμη των δύο μερών, σύμφωνα με την Kavka (2020⁶⁶). Ταυτόχρονα, προσθέτει ότι η διαδικασία του να γίνει κάποιος celebrity, περνάει από τοξικό τρίγωνο φύλο – δύναμη – σεξ. Το #MeToo αποκάλυψε ότι μέχρι σήμερα το σεξ είναι μέσο συναλλαγής στο χώρο του θεάματος: είναι το «νόμισμα» το οποίο απαιτούν ισχυροί άντρες από ανίσχυρες γυναίκες (και σε μερικές περιπτώσεις άντρες) ως αντάλλαγμα για τη πιθανότητα να τις κάνουν διάσημες. Αυτό αποδεικνύεται και από τις μαρτυρίες των γυναικών που κατηγορήσαν τον Weinstein. Οι περισσότερες από αυτές εξομολογήθηκαν ότι συμφώνησαν να τον συναντήσουν στο δωμάτιό του, γιατί ήλπιζαν ότι με αυτό τον τρόπο θα εξασφαλίσουν ένα ρόλο σε κάποια ταινία και ότι αν αρνιόντουσαν, αυτή τους η άρνηση θα έβλαπτε μελλοντικά την καριέρα τους.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, το κίνημα #MeToo έκανε την εμφάνισή του σχεδόν 4 χρόνια μετά το tweet της Alyssa Milano. Τον Ιανουάριο του 2021, στο πλαίσιο ημερίδας για την προστασία των παιδιών στον αθλητισμό, η Ολυμπιονίκης της ιστιοπλοΐας, Σοφία Μπεκατώρου μίλησε για τη σεξουαλική κακοποίηση που υπέστη το 1998, σε ηλικία 22 ετών, από παράγοντα της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας. Αμέσως μετά, άλλες δύο αθλήτριες, οι Μάνια Μπίκοφ και Ραμπέα Ιατρίδου μίλησαν για τη δική τους ιστορία σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο του αθλητισμού. Το κίνημα γιγαντώθηκε όταν, λίγες μέρες αργότερα, ξεκίνησαν να δημοσιοποιούνται καταγγελίες από το χώρο του θεάματος. Πρώτη μίλησε η ηθοποιός Ζέτα Δούκα, η

⁶⁵ The Economic Times. (2017), *From Harvey Weinstein To Bill Cosby's Trials & Convictions: #TimesUp Sends Clear Message*, <https://economictimes.indiatimes.com/magazines/panache/from-harvey-weinstein-to-bill-cosbys-trials-convictions-timesup-sends-clear-message/jeffrey-tambor-actor/slideshow/62307226.cms>, (accessed June 6, 2021).

⁶⁶ Kavka, M., (2020), Taking down the sacred: fuck-me vs. fuck-you celebrity. *Celebrity studies*, 11 (1), 8–24. doi:10.1080/19392397.2020.1704369

οποία κατηγορήσε το σκηνοθέτη Γιώργο Κιμούλη για λεκτική, ψυχολογική και σωματική βία⁶⁷. Τους ισχυρισμούς της επιβεβαίωσαν κι άλλοι ηθοποιοί, γυναίκες και άντρες, που βίωσαν παρόμοια περιστατικά σε συνεργασία τους με τον εν λόγω σκηνοθέτη. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις καταγγελίες εναντίον του Γιώργου Κιμούλη δεν υπάρχουν αναφορές σε σεξουαλική βία. Ωστόσο, στις αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα και στις αναφορές στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, δεν υπήρξε διαχωρισμός ως προς τη πράξη για την οποία έγινε η καταγγελία, αλλά συμπεριλήφθηκαν και αυτές οι καταγγελίες στο κίνημα #MeToo⁶⁸.

Στη συνέχεια, οι ηθοποιοί Τζένη Μπότση, Αγγελική Λάμπρη και Λουκία Μιχαλά, με κοινή δήλωσή τους στα κοινωνικά δίκτυα κατήγγειλαν τον ηθοποιό και σκηνοθέτη Κώστα Σπυρόπουλο για πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα⁶⁹. Τις αναρτήσεις του συνόδευε μία εικόνα με σηκωμένη γροθιά και τις λέξεις «women empowerment». Στις 7 Φεβρουαρίου 2021 οι ηθοποιοί Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους, Ελένη Δροσάκη και Πηνελόπη Αναστασοπούλου κατέθεσαν καταγγελία στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών εναντίον του ηθοποιού και σκηνοθέτη Πέτρου Φιλιππίδη για πράξεις «οι οποίες προσέβαλαν μεταξύ άλλων τη γενετήσια αξιοπρέπεια»⁷⁰. Τουλάχιστον πέντε καταγγελίες κατατέθηκαν στο Σωματείο και εναντίον του ηθοποιού Παύλου Χαϊκάλη, από τις οποίες τουλάχιστον μία αναφέρεται σε απόπειρα βιασμού⁷¹.

⁶⁷Μάγρα, Η. (2021), Ζέτα Δούκα: «Με έβρισε, με κλώτσησε», *Η Καθημερινή*, <https://www.kathimerini.gr/culture/561242827/zeta-doyka-me-evrise-me-klotsise/>, (accessed June 6, 2021).

⁶⁸TANEA team. (2021), Ζέτα Δούκα: Θα ήθελα μια ειλικρινή συγγνώμη από τον Γιώργο Κιμούλη, *Τα Νέα*, <https://www.tanea.gr/2021/05/18/lifearts/lifestyle/zeta-douka-tha-ithela-mia-eilikrini-syggnomi-apo-ton-giorgo-kimouli/>, (accessed June 6, 2021).

⁶⁹Newsroom. (2021), Τζένη Μπότση, Αγγελική Λάμπρη & Λουκία Μιχαλά καταγγέλλουν τον Κώστα Σπυρόπουλο για «πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα», *Lifo*, <https://www.lifo.gr/now/media/tzeni-mpotsi-aggeliki-lampri-loykia-mihala-katagelloyn-ton-kosta-spyropoylo-gia-praxeis>, (accessed June 6, 2021).

⁷⁰Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους - Λένα Δροσάκη - Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Το κείμενο της καταγγελίας τους κατά του Πέτρου Φιλιππίδη, (2021), *Πρώτο Θέμα*, <https://www.protothema.gr/life-style/article/1092118/anna-maria-papaharalabous-lena-drosaki-pinelopi-anastasopoulou-to-keimeno-tis-kataggelias-tous-kata-tou-petrou-filippidi/>, (accessed June 6, 2021).

⁷¹Newsroom. (2021), «Πέμπτη καταγγελία κατά του Παύλου Χαϊκάλη στο ΣΕΗ - Η σοβαρότερη μέχρι στιγμής», σύμφωνα με δημοσίευμα, *Lifo* <https://www.lifo.gr/now/greece/pempti-kataggelia-katoy-payloy-haikali-sto-sei-i-sobaroteri-mehri-stigmis-symfona-me>, (accessed June 6, 2021).

Καταγγελίες υπήρξαν και από άντρες. Συγκεκριμένα οι ηθοποιοί Ερρίκος Μηλιάρης, Χάρης Τζωρτζάκης και Γιάννης Νιάρρος μίλησαν εναντίον του σκηνοθέτη Κώστα Ζάππα ενώ πλήθος καταγγελιών, ανάμεσα τους και κάποιες από φερόμενους ως ανηλίκους όταν έγινε η παρενόχληση, εναντίον του σκηνοθέτη και καλλιτεχνικού διευθυντή του Εθνικού Θεάτρου, Δημήτρη Λιγνάδη⁷². Εκτός από το χώρο του θεάματος, καταγγελίες υπήρξαν και από το χώρο της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα τη δημοσιότητα είδαν καταγγελίες από φοιτήτριες του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης⁷³ και από αποφοίτους του σχολείου Αρσακείου Ψυχικού⁷⁴.

Την 16^η Ιανουαρίου 2021, δύο μέρες μετά την εξομολόγηση της Σοφίας Μπεκατώρου, εμφανίστηκε στο twitter το hashtag #MeTooGr. Σε αντίθεση με το πρώτο tweet στο #MeToo, αυτό δεν προέτρεπε τους χρήστες να μιλήσουν για τη δική τους ιστορία ή να συμπαρασταθούν στα θύματα, αλλά είχε ενημερωτικό χαρακτήρα. Τα Μέσα Μαζική Ενημέρωσης έκαναν, επίσης, λόγο για το «ελληνικό #MeToo». Ενδεικτικοί τίτλοι: «Η ιστορία του #MeToo: Από τον Γουαϊνστάιν στην Ελλάδα»⁷⁵, «Το #MeToo έφτασε και στην Ελλάδα»⁷⁶, «Το #MeToo ήρθε στην Ελλάδα με καθυστέρηση - Θα μείνει άραγε;»⁷⁷.

2.5 Η κατασκευή της διασημότητας

⁷²TANEA team. (2021), Λιγνάδης : Έξι νέες καταγγελίες «φωτιά» τον καίνε – Αφορούν βιασμό, κακοποίηση και αποπλάνηση ανηλίκου, *Τα Νέα*, <https://www.tanea.gr/2021/03/20/greece/lignadis-eksi-nees-kataggelies-fotia-ton-kaine-aforoun-viasmo-kakopoiisi-kai-apoplanisi-anilikou/>, (accessed June 6, 2021).

⁷³TheToc Team. (2021), ΑΠΘ: Βροχή οι καταγγελίες για σεξουαλικές επιθέσεις γνωστού καθηγητή - Πώς εκβίαζε τις φοιτήτριες, *The Toc* <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/apth-broxi-oi-kataggelies-gia-sexoualikes-epitheseis-gnostou-kathigiti---pos-ekbiaze-tis-foititries/>, (accessed June 6, 2021).

⁷⁴Newsroom. (2021), Καταγγελίες αποφοίτων του Αρσακείου Ψυχικού, *Η Καθημερινή*, <https://www.kathimerini.gr/society/561278629/kataggelies-apofiton-toy-arsakeiou-psychikoy/>, (accessed June 6, 2021).

⁷⁵Η ιστορία του #MeToo: Από τον Γουαϊνστάιν στην Ελλάδα. (2021), *Tvxs*, <https://tvxs.gr/news/kosmos/i-istoria-toy-metoo-apo-ton-goyainstain-stin-ellada>, (accessed May 26, 2021).

⁷⁶Μάγρα, Η. (2021), Το #MeToo έφτασε και στην Ελλάδα, *Η Καθημερινή*, <https://www.kathimerini.gr/society/561255481/to-metoo-eftase-kai-stin-ellada/>, (accessed May 26, 2021).

⁷⁷Λιαλούτη, Μ. (2021), Το #MeToo ήρθε στην Ελλάδα με καθυστέρηση - Θα μείνει άραγε;, *Τα Νέα*, <https://www.tanea.gr/2021/01/24/greece/ypothesi-mpekatorou-to-metoo-irthe-stin-ellada-me-kathysterisi-tha-meinei-arage/>, (accessed May 26, 2021).

Όπως γράφει ο Barker (2003⁷⁸), ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα τα μεγάλα κινηματογραφικά στούντιο κατάλαβαν ότι παράγοντας της επιτυχίας μας ταινίας ήταν η προβολή των ηθοποιών, όχι μόνο ως συντελεστών ενός έργου αλλά ως κάτι ευρύτερο που μακροπρόθεσμα θα τους έφερνε μεγαλύτερα κέρδη. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα σταδιακά οι ηθοποιοί να απασχολούν τη δημοσιότητα, όχι μόνο με τη δουλειά τους, αλλά και με την προσωπική τους ζωή. Έτσι, τα περιοδικά από τα οποία οι θαυμαστές μάθαιναν νέα γύρω από αυτούς πολλαπλασιάστηκαν και οι κουτσομπολίστικες στήλες τους αποθέωναν ή τους καταδίκαιζαν με την ίδια ευκολία. Η κατάσταση είχε ξεφύγει από τον έλεγχο των επιχειρήσεων παραγωγής ταινιών, οι οποίες έβλεπαν τα προϊόντα τους έρμια της δημόσιας εικόνας του πρωταγωνιστή τους. Όσο όμως και αν προσπαθούσαν να ελέγξουν την κατάσταση, το συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον των θαυμαστών υπονόμεινε την προσπάθειά τους. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι στην μελέτη της η Gaylyn Studlar (1990⁷⁹, 1996⁸⁰) για τις γυναίκες και τα περιοδικά των θαυμαστών τη δεκαετία του 1920, κάνει λόγο για μια ήδη υπάρχουσα ανεξέλεγκτη γυναικεία σεξουαλικότητα που προέκυπτε από τον συνδυασμό των δύο. Τη δεκαετία του '50 η διασημότητα έγινε αντικείμενο εργασίας των μάνατζερς που είχαν την ευθύνη για τη συνολική εικόνα των ηθοποιών – πελατών τους.

Λίγο πριν τη δεκαετία του '80, ο Dyer⁸¹ έθεσε μια σειρά από ερωτήματα που αφορούσαν την εικόνα των ηθοποιών σε σχέση με το κοινό τους: Ποια είναι η σημασία του «χαρακτήρα» που δημιουργούν οι διάσημοι και πως η ατέλειωτη συζήτηση γύρω από αυτόν σχετίζεται με την προσωπικότητά τους επί της οθόνης; Ποια ήδη διασκέδασης και τι όνειρα για τη ζωή δημιουργούν για το κοινό τους; Εν ολίγοις, πως λειτουργούν ιδεολογικά; Στο δεύτερο βιβλίο του, το 1986⁸² προσεγγίζει την έννοια της διασημότητας από δύο διαφορετικές κατευθύνσεις: ως φαινόμενο παραγωγής και ως φαινόμενο κατανάλωσης – με το μεγαλύτερο βάρος να πέφτει στη δεύτερη κατεύθυνση. Καταλήγει, μεταξύ άλλων, στο συμπέρασμα πως οι διασημότητες

⁷⁸ Austin, T. & Barker, M. (2003), *Contemporary Hollywood Stardom*, Arnold, London

⁷⁹ Studlar, G. (1990), *'The Perils of Pleasure? Fan Magazine Discourse as Women's Commodified Culture in the 1920s'*, *Wide Angle* 13(1): 7-33.

⁸⁰ Studlar, G. (1996), *This Mad Masquerade: Stardom and Masculinity in the Jazz Age*, New York: Columbia University Press.

⁸¹ Dyer, R. (1979, 2nd edn 1998), *Stars*, London: British Film Institute.

⁸² Dyer, R. (1986), *Heavenly Bodies*, London: Macmillan.

φτιάχνονται για το κέρδος. Στους όρους της αγοράς, οι διασημότητες αποτελούν μέρος του τρόπου με τον οποίο πωλούνται οι ταινίες.

Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα η έννοια της διασημότητας έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό, επισημαίνει ο Barker (2003⁸³). Οι ηθοποιοί, οι τραγουδιστές και άλλοι εργαζόμενοι στο χώρο του θεάματος, δεν είναι οι μόνοι που αναγνωρίζονται σαν celebrities. Οι κάτοικοι του σπιτιού του Big Brother, είναι «κανονικοί άνθρωποι» σύμφωνα με τον Jon Dovey (2000⁸⁴) που πλέον αναγνωρίζονται σαν διασημότητες. Η διασημότητα έγινε, κατ' αρχήν, προσβάσιμη σε όλους. Ο Chris Rojek (2001⁸⁵) υποστηρίζει ότι συνολικά σαν κοινωνία έχουμε μετακινηθεί από την αποδοθείσα στην επιτευχθείσα κατάσταση και ο τρόπος που αναγνωρίζουμε τις διασημότητες αντικατοπτρίζει αυτή την αλλαγή. Ταυτόχρονα, εκατοντάδες βιβλία που έχουν εκδοθεί με τη λέξη διασημότητα στον τίτλο τους, για παράδειγμα το βιβλίο «Celebrity Skin»⁸⁶ που περιέχει εικόνες από τα τατουάζ επώνυμων, μαρτυρούν μια μειωμένη απόσταση μεταξύ των celebrities και του κοινού, η οποία έχει κρίσιμες επιπτώσεις στην κλασική εικόνα της διασημότητας ως ξεχωριστού κόσμου.

Το κίνημα #MeToo, λοιπόν, γεννήθηκε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ακολούθως απασχόλησε και τα παραδοσιακά Μέσα. Αυτό συμβαίνει σε μια περίοδο που ο φεμινισμός είναι ένα modάτο και μοντέρνο θέμα για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, που έχει θέση στη δημόσια ατζέντα αλλά αμφισβητείται ο ρόλος που αυτή η δημοσιότητα εξυπηρετεί την ουσιαστική ανάπτυξη του κοινωνικού κινήματος. Η κάλυψη του #MeToo φαίνεται να έχει παρόμοια πορεία. Το παράδειγμα του βρετανικού τύπου αποδεικνύει ότι τα MME ναι μεν βοήθησαν να πολλαπλασιαστεί η δημοσιότητα για το κίνημα #MeToo, αλλά αυτή ακολούθησε και ενίσχυσε ήδη γνωστές τάσεις. Μια άλλη πτυχή που προκύπτει από τις έρευνες γύρω από το #MeToo, αφορά το πλαίσιο που δημιουργούν τα MME για τις γυναίκες, και πιο συγκεκριμένα τις γυναίκες – celebrities, που έχουν καταγγείλει σεξουαλική προσβολή, βία ή

⁸³ Austin, T. & Barker, M. (2003), *Contemporary Hollywood Stardom*, Arnold, London

⁸⁴ Dovey, J. (2000), *Freakshow: First Person Media and Factual Television*, London: Pluto Press.

⁸⁵ Rojek, C. (2001), *Celebrity*, London: Reaktion Books.

⁸⁶ Gerard, J. (2001), *Celebrity Skin: Tattoos, Brands, And Body Adornments of the Stars*, Thunder's Mouth Press, U.S.A.

παρενόχληση. Οι Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford (2019⁸⁷), επιβεβαίωσαν τα ήδη υπάρχοντα ευρήματα που θέλουν τα πλαίσια αυτά να προκύπτουν από τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς κανόνες της κάθε χώρας.

Το #MeToo έκανε την εμφάνιση του στην Ελλάδα σχεδόν 4 χρόνια μετά το tweet της Alyssa Milano, που ήταν η αφορμή για τη δημιουργία του κινήματος. Οι καταγγελίες που είδαν το φως της δημοσιότητας, προέρχονται, στην πλειοψηφία τους από γυναίκες – celebrities. Στόχος της παρούσας εργασίας, είναι να ερευνήσει την κάλυψη του ελληνικού #MeToo από τα Μέσα, και ειδικότερα τον τρόπο παρουσίασης των γυναικών – celebrities που κατήγγειλαν σεξουαλική παρενόχληση.

⁸⁷ Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019), #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

3. Μεθοδολογία Έρευνας

Στα προηγούμενα κεφάλαια σκιαγραφήθηκε το θεωρητικό πλαίσιο από το οποίο αντλεί η παρούσα εργασία. Αρχικά συζητήθηκε η ελευθερία λόγου και ειδικότερα το δικαίωμα σε σχέση με το δημοσιογραφικό λόγο, η δημοσιογραφική δεοντολογία και ηθική και πως αυτή επαναπροσδιορίστηκε με την επικράτηση του διαδικτύου. Στη συνέχεια συζητήθηκε το θέμα του φεμινισμού σε σχέση με τη δημοσιότητα που γνωρίζει από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, και ειδικότερα το θέμα του hashtag φεμινισμού στο οποίο ανήκει και το κίνημα #MeToo. Συζητήθηκε, επίσης, το θέμα της παρουσίασης σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών από τα ΜΜΕ αλλά και το θέμα της κατασκευής της διασημότητας.

Η έρευνα που ακολουθεί, εστιάζει στους τίτλους που επιλέγουν δύο ηλεκτρονικά μέσα για τις ειδήσεις που αφορούν αντίστοιχο αριθμό περιπτώσεων που εμπίπτουν στο ελληνικό κίνημα #MeToo. Ειδικότερα, εστιάζει στον τρόπο που παρουσιάζονται οι γυναίκες που κατήγγειλαν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης. Στόχος είναι να εντοπιστούν διαφορές ή ομοιότητες ανάμεσα στην παρουσίαση δύο περιπτώσεων, όπου η μία καταγγελία έγινε από celebrities και η άλλη όχι.

Για τις ανάγκες της έρευνας αναλύθηκε το σύνολο των δημοσιευμάτων που δημοσιεύτηκαν στους δύο ιστότοπους τις πρώτες 30 ημέρες μετά την κάθε καταγγελία και περιείχαν τις λέξεις – κλειδιά στους τίτλους, συνολικά 96 δημοσιεύματα. Ως λέξεις - κλειδιά ορίστηκαν τα ονόματα των γυναικών που κατήγγειλαν σεξουαλική παρενόχληση και τα ονόματα των φερόμενων ως θυτών. Συγκεκριμένα αναλύθηκαν τα δημοσιεύματα που περιλαμβάνουν στον τίτλο τους τουλάχιστον ένα από τα εξής ονόματα: Αριστείδης Αδαμόπουλος, Πηνελόπη Αναστασοπούλου, Ελένη Δροσάκη, Σοφία Μπεκατώρου, Άννα Μαρία Παπαχαλαράμπος, Πέτρος Φιλίπιδης. Εξαιρέθηκαν δημοσιεύματα που περιλαμβάνουν κάποιο από τα ονόματα των φερόμενων ως θυτών αλλά δεν σκιαγραφούν τις γυναίκες ή αφορούν άλλες καταγγελίες.

Βασικό κριτήριο για την επιλογή των ιστότοπων από τους οποίους αντλήθηκαν τα δημοσιεύματα ήταν η διαφοροποίησή τους ως προς το είδος των ειδήσεων που φιλοξενούν. Για να διαπιστωθεί η ύπαρξη διαφοροποιήσεων ή ομοιοτήτων στην κάλυψη καταγγελίας από celebrities σε σχέση με την κάλυψη καταγγελίας από δημόσιο πρόσωπο, κρίθηκε αναγκαίο η σύγκριση να γίνει ανάμεσα σε ένα Μέσο του οποίου το περιεχόμενο βασίζεται στα «hard news», δηλαδή ειδήσεις σημαντικές, επίκαιρες, που έχουν επιπτώσεις στη ζωή των πολιτών, όπως π.χ. επιχειρηματικές ειδήσεις, διεθνής σχέσεις, κ.α., και σε ένα δεύτερο Μέσο του οποίου το περιεχόμενο βασίζεται στα «soft news», δηλαδή ειδήσεις που αφορούν διάσημους, ψυχαγωγία, τρόπο ζωής κ.α.⁸⁸. Επιλέχθηκαν οι ιστότοποι thetoc.gr και espressonews.gr.

Το thetoc.gr αυτοπροσδιορίζεται ως «ειδησεογραφικό ενημερωτικό site», «καλύπτει μία ευρεία γκάμα θεμάτων» και «παράγει όλο το 24ωρο έγκυρες και αξιόπιστες ειδήσεις»⁸⁹. Το περιεχόμενό του ανήκει κατά βάση στην κατηγορία «hard news» αν και περιλαμβάνει και ένα ποσοστό «soft news» περιεχομένου. Οι κατηγορίες στις οποίες οργανώνει τα θέματά του είναι: Ελλάδα, Πολιτική, Οικονομία, Διεθνή αλλά και People & Style, WomanToc, Ζωή κ.α.

Το espressonews.gr είναι η ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Espresso», η οποία αυτοπροσδιορίζεται ως «η No1 tabloid εφημερίδα που τολμά και τα βγάζει όλα στη φόρα»⁹⁰. Το περιεχόμενο του ιστότοπου ανήκει σχεδόν αποκλειστικά στην κατηγορία «soft news». Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι η κατηγορία με τις περισσότερες καταχωρήσεις είναι η «Celebrities», η οποία έχει περίπου 12 αναρτήσεις την ημέρα, ενώ η κατηγορία «Πολιτική» έχει περίπου 1 ανάρτηση ανά δύο ημέρες.

Σύμφωνα με τους Biressi και Nunn (2008⁹¹) με τον όρο tabloid χαρακτηρίζονται τα Μέσα που δίνουν προτεραιότητα στην ψυχαγωγία, στα θέματα ανθρώπινου ενδιαφέροντος και σε εμπορικά θέματα. Συνήθως τα Μέσα – tabloid, όπως το

⁸⁸ Distinctions between Hard and Soft News. (2016), *Digital News Report*, <https://www.digitalnewsreport.org/survey/2016/hard-soft-news-2016/>, (accessed June 14, 2021)

⁸⁹ Διαδικτυακά Μέσα. <https://www.atticamediaigroup.gr/pres/>, (?), *Όμιλος Αττικών Εκδόσεων* (accessed June 14, 2021)

⁹⁰ Τετάρτη 23.06.2021. (2021), <https://www.espressonews.gr/protoselida/283694/tetarti-23-06-2021/>, *Espressonews.gr*, (accessed June 14, 2021)

⁹¹ Biressi, A. & Nunn, H. (2008), *The Tabloid Culture Reader*, Open University Press, England

espressonews.gr, παρουσιάζονται ως αντίθετα από την κοινωνικά υπεύθυνη δημοσιογραφία και από τα «σοβαρά» Μέσα, όπως είναι το thetoc.gr.

Η πρώτη από τις δύο περιπτώσεις που απασχόλησαν την έρευνα αφορά την καταγγελία της αθλήτριας Σοφίας Μπεκατώρου εναντίον στελέχους της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας, και η δεύτερη αυτήν της Άννας Μαρίας Παπαχαραλάμπους, της Ελένης Δροσάκη και της Πηνελόπης Αναστασοπούλου, εναντίον του ηθοποιού και σκηνοθέτη Πέτρου Φιλιππίδη.

Σύμφωνα με τον Turner (2004⁹²), η σύγχρονη διασημότητα είναι προϊόν των αναπαραστάσεων στα ΜΜΕ. Ένα δημόσιο πρόσωπο μετατρέπεται σε celebrity όταν τα ΜΜΕ εστιάζουν στις δραστηριότητές του, στο δημόσιο ρόλο του και στη διερεύνηση των λεπτομερειών της ιδιωτικής του ζωής. Το ψηλό προφίλ που επιτυγχάνεται από τις δημόσιες δραστηριότητές του είναι εκείνο που του παρέχει το πρόσχημα για τη μετατροπή του σε celebrity.

Η Σοφία Μπεκατώρου, Ολυμπιονίκης της Ιστιοπλοΐας το 2004 και το 2008, πριν από τον Ιανουάριο του 2021, οπότε και έγινε η καταγγελία, απασχολούσε τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης κυρίως με θέματα που έχουν να κάνουν με την ενασχόλησή της με το ολυμπιακό άθλημα ή τον αθλητισμό γενικότερα. Οι περισσότερες ειδήσεις που την αφορούν εντοπίζονται σε ιστοσελίδες ειδικού περιεχομένου, κυρίως ενημερωτικές για τον τομέα της ιστιοπλοΐας ή του αθλητισμού. Ενδεικτικά: «Το αχτύπητο δίδυμο της ιστιοπλοΐας⁹³», «Η Σοφία Μπεκατώρου σημαιοφόρος της Ελλάδας στους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Ρίο⁹⁴», «Σε τροχιά ολυμπιακής... πτήσης οι Μπεκατώρου – Πατενιώτης⁹⁵». Με βάση τον ορισμό του Turner (2004⁹⁶), η Σοφία Μπεκατώρου

⁹² Turner, G. (2004), *Understanding Celebrity*. London: Sage, p. 9

⁹³ Χουντάση, Σ. (2015), Το αχτύπητο δίδυμο της ιστιοπλοΐας, *Πρώτο Θέμα*, <https://www.protothema.gr/stories/article/463618/to-achtupito-didumo-tis-istioploias/>, (accessed June 14, 2021)

⁹⁴ Newsroom Iefimerida.gr. (2016), Η Σοφία Μπεκατώρου σημαιοφόρος της Ελλάδας στους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Ρίο, *Iefimerida.gr*. <https://www.iefimerida.gr/news/276448/i-sofia-mpekatoroy-simaioforos-tis-elladas-stoys-olympiakoys-agon-es-sto-rio>, (accessed June 14, 2021)

⁹⁵ Σπανέα, Σ. (2019), Σε τροχιά ολυμπιακής... πτήσης οι Μπεκατώρου – Πατενιώτης, *Ιστιοπλοϊκός κόσμος*. <https://istioploikoskosmos.gr/bekatorou-pateniotis/>, (accessed June 14, 2021)

⁹⁶ Turner, G. (2004), *Understanding Celebrity*. London: Sage, p. 9

ανήκει στην κατηγορία «δημόσιο πρόσωπο» αλλά όχι και στην κατηγορία «celebrity» εφόσον δεν δημοσιεύονται, για παράδειγμα, λεπτομέρειες για την ιδιωτική της ζωή.

Αντίθετα, οι τρεις ηθοποιοί που κατήγγειλαν τον επίσης ηθοποιό και σκηνοθέτη Πέτρο Φιλιππίδη, βρίσκονται συχνά στη δημοσιότητα, όχι μόνο με ειδήσεις που αφορούν την επαγγελματική τους ενασχόληση αλλά και με άλλες που αφορούν τον τρόπο ζωής τους, την οικογενειακή τους κατάσταση, την εμφάνισή τους, τις τοποθετήσεις τους για άλλα θέματα κ.α. Αν και τα ποσοστά διαφέρουν, ειδήσεις που κατατάσσονται σε αυτές τις κατηγορίες εντοπίζονται και για τις τρεις γυναίκες. Ενδεικτικά: «Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους | Βόλτα με το νέο της look και casual outfit⁹⁷», «Πως και που γνωρίστηκαν διάσημα ζευγάρια-Φάνης Μουρατίδης- Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους⁹⁸», «Αλέξανδρος Μπουρδούμης - Λένα Δροσάκη: Παντρεύτηκαν υπό άκρα μυστικότητα⁹⁹», «Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Μας δείχνει την πρωτότυπη διακόσμηση του σπιτιού της! Φωτογραφίες¹⁰⁰», «Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Έγινε νονά και ήταν άκρως εντυπωσιακή¹⁰¹».

Η έρευνα έγινε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων. Τα δημοσιεύματα αναλύονται, με βάση τον οδηγό της Attride – Stirling (2001¹⁰²), ως προς τον αριθμό τους, την κατηγοριοποίησή τους μέσα στις ιστοσελίδες και το περιεχόμενο του τίτλου τους. Η διαδικασία κωδικοποίησης των τίτλων οδήγησε στον εντοπισμό τριών κατηγοριών ως προς τον τρόπο που παρουσιάζονται οι γυναίκες που έκαναν τις

⁹⁷ Κανελλοπούλου, Κ. (2020), Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους | Βόλτα με το νέο της look και casual outfit, *MissBloom*, <https://www.missbloom.gr/celebrities/anna-maria-papacharalampous-volta-me-to-neo-tis-look-kai-casual-outfit/>, (accessed June 14, 2021)

⁹⁸ Visvardi, E. (?), Πως και που γνωρίστηκαν διάσημα ζευγάρια-Φάνης Μουρατίδης- Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους, *Igynaika.gr*, <https://igynaika.gr/πως-και-που-γνωρίστηκαν-διάσημα-ζευγά-6/>, (accessed June 14, 2021)

⁹⁹ Newsroom Iefimerida.gr. (2020), Αλέξανδρος Μπουρδούμης - Λένα Δροσάκη: Παντρεύτηκαν υπό άκρα μυστικότητα, *Iefimerida.gr*, <https://www.iefimerida.gr/zoι/alexandros-mpoyrdoymis-lena-drosaki-gamos-0>, (accessed June 14, 2021)

¹⁰⁰ Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Μας δείχνει την πρωτότυπη διακόσμηση του σπιτιού της! Φωτογραφίες. (2020), *Tlife.gr*, (<https://www.tlife.gr/eidhseis-nea/pinelopi-anastasopoulou-mas-deixnei-tin-prototypi-diakosmisi-tou-spitiou-tis-fotografies/1033199/>), (accessed June 14, 2021)

¹⁰¹ Συντακτική Ομάδα Star.gr. (2020), Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Έγινε νονά και ήταν άκρως εντυπωσιακή, *Star.gr*, <https://www.star.gr/lifestyle/celebrities/506027/h-akrws-entypwsiakh-nona-phneloph-anastasopoyloy>, (accessed June 14, 2021)

¹⁰² Attride – Stirling, J. (2001), Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research. *Qualitative Research*, 1, 385-405.

καταγγελίες: αυτήν του θύματος, αυτήν της γενναίας γυναίκας που έσπασε τη σιωπή και αυτήν της γυναίκας που λέει ψέματα ή έχει μερίδιο ευθύνης.

4. Αναπαράσταση των γυναικών τους τίτλους ψηφιακών Μέσων

Στις 14 Ιανουαρίου 2021, στη διαδικτυακή ημερίδα που διοργάνωσε το υφυπουργείο Αθλητισμού με τίτλο «Start to Talk/Σπάσε τη Σιωπή - Μίλησε, Μην Ανέχεσαι», η αθλήτρια Σοφία Μπεκατώρου μίλησε για τη σεξουαλική κακοποίηση που υπέστη το 1998, σε ηλικία 22 ετών από παράγοντα της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας. Λίγες ώρες αργότερα η είδηση είχε δημοσιευτεί σε πολλά ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ενώ η συζήτηση επεκτάθηκε και στα κοινωνικά δίκτυα. Τις επόμενες ημέρες κι άλλες γυναίκες μίλησαν για τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστησαν, πολλές εκ των οποίων ηθοποιοί. Το κύμα που δημιουργήθηκε χαρακτηρίστηκε ως το ελληνικό #metoo. Στις 4 Φεβρουαρίου 2021, και ενώ το θέμα αυτό συνέχιζε να είναι ψηλά στην ημερήσια ατζέντα των ΜΜΕ, δημοσιοποιήθηκε έγγραφο καταγγελίας των ηθοποιών Άννας Μαρίας Παπαχαραλάμπους, Ελένης Δροσάκη και Πηνελόπης Αναστασοπούλου εναντίον του ηθοποιού και σκηνοθέτη Πέτρου Φιλιππίδη. Φήμες για την επερχόμενη καταγγελία είχαν προηγηθεί της δημοσίευσης, χωρίς να ονοματίζονται τα φερόμενα ως θύματα.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η έρευνα σχετικά με την κάλυψη των δύο υποθέσεων από δύο ελληνικά ηλεκτρονικά μέσα, με σκοπό να εντοπιστούν διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στην πρώτη περίπτωση που αφορά καταγγελία από δημόσιο πρόσωπο και στη δεύτερη περίπτωση που αφορά καταγγελία από celebrities. Οι τίτλοι των δημοσιευμάτων που αναλύονται αναρτήθηκαν στους δύο ιστοτόπους espressonews.gr και thetoc.gr. Για τις ανάγκες της έρευνας, αναλύθηκαν οι τίτλοι των άρθρων που δημοσιεύτηκαν από τις 14 Ιανουαρίου 2021 έως τις 13 Φεβρουαρίου 2021 για την υπόθεση Μπεκατώρου και από τις 4 Φεβρουαρίου 2021 έως τις 3 Μαρτίου 2021 για την υπόθεση Παπαχαραλάμπους – Δροσάκη – Αναστασοπούλου.

Οι τίτλοι κωδικοποιήθηκαν με βάση τις κατηγορίες που οι Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford (2019¹⁰³) εντόπισαν στα δημοσιεύματα και των τεσσάρων περιπτώσεις καταγγελιών που εμπίπτουν στο κίνημα #MeToo, σε αντίστοιχο αριθμό χωρών (βλ. ενότητα 2.3). Δηλαδή:

¹⁰³ Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019). #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

- Αυτήν της γενναίας γυναίκας που έσπασε τη σιωπή. Τα δημοσιεύματα αυτά τονίζουν το θάρρος της γυναίκας να προχωρήσει. Περιλαμβάνουν λέξεις όπως «θάρρος» και «γενναϊότητα» για να περιγράψουν τις γυναίκες.
- Αυτήν του στωικού θύματος ενός άδικου συστήματος. Περιλαμβάνουν το ρίσκο που κάθε θύμα αντιμετωπίζει στην αναζήτηση δικαιοσύνης σε ένα άδικο σύστημα.
- Αυτήν της απρόθυμης ηρωίδας ή της ηρωίδας που τελικά δικαιώνεται. Το πρώτο σκέλος αφορά τις καταγγέλλουσες που απρόθυμα βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή του κινήματος #MeToo και το δεύτερο σκέλος αφορά αυτές που δέχτηκαν επίθεση αμέσως μετά την καταγγελία τους αλλά τελικά δικαιώθηκαν.
- Αυτήν της υστερικής τσούλας, η οποία είναι και η κατηγορία με το πιο αρνητικό φορτίο. Εδώ αμφισβητούνται τα συναισθήματα, η σεξουαλική δραστηριότητα και η συνολική αξιοπιστία της καταγγέλλουσας (Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford, 2019¹⁰⁴).

Στην έρευνα μου ακολουθεί εντοπίστηκαν οι τρεις από τις τέσσερις κατηγορίες. Σε κανέναν από τους τίτλους οι γυναίκες δεν παρουσιάζονται ως απρόθυμες ηρωίδες ή ηρωίδες που τελικά δικαιώθηκαν αφού πρώτα δέχτηκαν επιθέσεις.

Ως εκ τούτου, οι τίτλοι χωρίστηκαν στις άλλες τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τον τρόπο που παρουσιάζουν τις γυναίκες: αυτοί που τις παρουσιάζουν ως θύματα, αυτοί που τις παρουσιάζουν ως γενναίες γυναίκες που έσπασαν τη σιωπή και αυτοί που τις αμφισβητούν ή τις παρουσιάζουν ως υπεύθυνες για αυτό που τους συνέβη.

4.1 Έρευνα

Υπόθεση Σοφία Μπεκατώρου: ένα δημόσιο πρόσωπο καταγγέλλει σεξουαλική παρενόχληση

- i. *Κάλυψη από την ιστοσελίδα thetoc.gr*

¹⁰⁴ Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019). #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

Η ιστοσελίδα thetoc.gr δημοσίευσε συνολικά 52 άρθρα σε διάστημα ενός μήνα από την καταγγελία, που αφορούν την υπόθεση Μπεκατώρου. Από αυτά τα 29 δημοσιεύτηκαν τις πρώτες 7 ημέρες ενώ συνολικά υπάρχουν σχετικές δημοσιεύσεις στις 19 από τις 30 ημέρες, με την τελευταία να εμφανίζεται στις 9 Φεβρουαρίου 2021. Από το σύνολο των δημοσιευμάτων, 50 εντοπίστηκαν στην κατηγορία «Ελλάδα» όπου, όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα, βρίσκονται «τα τελευταία νέα από την Ελλάδα»¹⁰⁵, ενώ δύο εντοπίστηκαν στην κατηγορία «People & Style» όπου βρίσκονται «τα νέα γύρω από την μόδα και τους celebrities»¹⁰⁶.

Η Σοφία Μπεκατώρου ως θύμα: Η ιστοσελίδα thethoc.gr στον τίτλο που έχει επιλέξει για την είδηση της καταγγελίας στις 14 Φεβρουαρίου 2021 παρουσιάζει την αθλήτρια ως θύμα, χρησιμοποιώντας μάλιστα τη λέξη με τέτοιο τρόπο που φαίνεται ότι την είπε η ίδια, αν και κάτι τέτοιο δεν προκύπτει από το απόσπασμα της ομιλίας της που υπάρχει στο σώμα του κειμένου: «Συγκλονίζει η Σοφία Μπεκατώρου: "Είμαι θύμα σεξουαλικής κακοποίησης - Είπα όχι, αλλά ασέλησε πάνω μου"»¹⁰⁷. Η Jordan (2014¹⁰⁸) γράφει ότι η λέξη «θύμα» ως χαρακτηρισμός για τις γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση, έχει κατηγορηθεί, συχνά σωστά, ότι ενισχύει την αντίληψη της παθητικότητας των γυναικών και παγιώνει την κατάσταση του θύματος για αυτές. Κατά τη διάρκεια του επόμενου μήνα, άλλα 15 άρθρα που αφορούν την ίδια υπόθεση παρουσιάζουν τη Σοφία Μπεκατώρου ως θύμα, δηλαδή το 30% της συνολικής κάλυψης την ιστοσελίδας. Και τα 16 άρθρα έχουν δημοσιευτεί στην κατηγορία «Ελλάδα». Την αναπαράστασή της ως θύματος ενισχύουν, επίσης, οι τίτλοι αυτοί που αναπαράγουν δηλώσεις ή κινήσεις άλλων δημοσίων προσώπων που αναφέρονται στην ιστοσελίδα και στην καταγγελία της. Ενδεικτικά: «Κορακάκη για κακοποίηση Μπεκατώρου: Αυτοί που θα πρέπει να φοβούνται είναι οι θύτες, όχι τα θύματα»¹⁰⁹,

¹⁰⁵Thetoc.gr. (2021), ΕΙΔΗΣΕΙΣ & ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/>

¹⁰⁶Thetoc.gr. (2021), PEOPLE & STYLE ΜΟΔΑ – CELEBRITIES, <https://www.thetoc.gr/people-style/>

¹⁰⁷Thetoc.gr. (2021), Συγκλονίζει η Σοφία Μπεκατώρου: "Είμαι θύμα σεξουαλικής κακοποίησης - Είπα όχι, αλλά ασέλησε πάνω μου", <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sugklonizei-i-sofia-mpekatorou-eimai-thuma-sexoualikh-kakopoiisis---eipa-oxi-alla-aselgise-pano-mou/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁰⁸ Jordan, J. (2004), *The Word of a Woman? Police, Rape and Belief*, Palgrave Macmillan, New York

¹⁰⁹Thetoc.gr. (2021), Κορακάκη για κακοποίηση Μπεκατώρου: Αυτοί που θα πρέπει να φοβούνται είναι οι θύτες, όχι τα θύματα, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sugklonizei-i-anna-korakaki-gia-tin-kakopoiisi-tis-sofias-mpekatorou-autoi-pou-tha-prepei-na-fobountai-einai-oi-thutes-oxi-ta-thumata/>, (accessed June 15, 2021)

«Αυγενάκης για Μπεκατώρου: Όποια Σοφία έχει παρόμοιο περιστατικό να μιλήσει - Είμαι δίπλα τους»¹¹⁰, «Σοφία Μπεκατώρου: Κύμα συμπάρατασης από 756 αθλήτριες του υγρού στίβου - Κείμενο με υπογραφές»¹¹¹, «Σοφία Μπεκατώρου: Η ψυχολόγος που την βοήθησε με την κόλαση του βιασμού - "Κόντεψε να αρνηθεί τη ζωή" [βίντεο]»¹¹². Σε μία περίπτωση, η αθλήτρια παρουσιάζεται ως θύμα, όχι μόνο του κατηγορούμενου, αλλά ενός ολόκληρου συστήματος που δημιουργούσε ένα αρνητικό κλίμα για την ίδια: «Ψυχολόγος Μπεκατώρου: Ζούσε υπό την απειλή "θα σκοτώσουμε το όνειρό σου" [βίντεο]»¹¹³. Τέλος, ως θύμα παρουσιάζεται και σε δύο ειδήσεις που αφορούν την πρώτη συνέντευξη που έδωσε μετά την καταγγελία της, όπου χρησιμοποιούνται στον τίτλο, ξανά, δηλώσεις της: «Η Σοφία Μπεκατώρου εξομολογείται στον Νίκο Ευαγγελάτο: "Έχασα την εκτίμηση στον εαυτό μου"»¹¹⁴, «Συγκλονιστική η Σοφία Μπεκατώρου: Όταν τελείωσε συνειδητοποίησα ότι με είχε βιάσει - Η σοκαριστική περιγραφή»¹¹⁵.

Η Σοφία Μπεκατώρου ως γενναία γυναίκα που έσπασε τη σιωπή: Σε περισσότερα από τα μισά δημοσιεύματα (53%) της ιστοσελίδας thetoc.gr τον πρώτο μήνα μετά την καταγγελία, η Σοφία Μπεκατώρου παρουσιάζεται ως η γενναία γυναίκα που έσπασε τη σιωπή, ως μαχήτρια και σύμβολο για τις γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση. 26 από τα 28 άρθρα δημοσιεύονται στην κατηγορία «Ελλάδα» ενώ τα

¹¹⁰Thetoc.gr. (2021), Αυγενάκης για Μπεκατώρου: Όποια Σοφία έχει παρόμοιο περιστατικό να μιλήσει - Είμαι δίπλα τους, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/augenakis-gia-mpekatorou-opoia-sofia-exei-paromoio-peristatiko-na-milisei---eimai-dipla-tous/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹¹Thetoc.gr. (2021), Σοφία Μπεκατώρου: Κύμα συμπάρατασης από 756 αθλήτριες του υγρού στίβου - Κείμενο με υπογραφές, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sofia-mpekatorou-kuma-sumparatasis-apo-756-athlitries-tou-ugrou-stibou---keimeno-me-upografes/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹²Thetoc.gr. (2021), Σοφία Μπεκατώρου: Η ψυχολόγος που την βοήθησε με την κόλαση του βιασμού - "Κόντεψε να αρνηθεί τη ζωή" [βίντεο], <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sofia-mpekatorou-i-psuxologos-pou-tin-boithise-me-tin-kolasi-tou-biasmou---kontepse-na-arnithei-ti-zoi-binteo/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹³Thetoc.gr. (2021), Ψυχολόγος Μπεκατώρου: Ζούσε υπό την απειλή "θα σκοτώσουμε το όνειρό σου" [βίντεο], <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/psuxotherapeutria-mpekatorou-i-olumpionikis-zouse-se-klima-apeilis-stin-istioploiki-omospondia-binteo/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹⁴Thetoc.gr. (2021), Η Σοφία Μπεκατώρου εξομολογείται στον Νίκο Ευαγγελάτο: "Έχασα την εκτίμηση στον εαυτό μου", <https://www.thetoc.gr/koinwnia/best-of-internet/i-sofia-mpekatorou-exomologeitai-ston-niko-euaggelato-exasa-tin-ektimisi-ston-eauto-mou/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹⁵Thetoc.gr. (2021), Συγκλονιστική η Σοφία Μπεκατώρου: Όταν τελείωσε συνειδητοποίησα ότι με είχε βιάσει - Η σοκαριστική περιγραφή, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sugklonistiki-i-sofia-mpekatorou-otan-teleiose-suneiditopoiisa-oti-me-eixe-biasei---i-sokaristiki-perigrifi/>, (accessed June 15, 2021)

άλλα δύο δημοσιεύονται στην κατηγορία «People & Style». Σε αρκετές περιπτώσεις η αθλήτρια παρουσιάζεται ως η γυναίκα - σύμβολο του ελληνικού #metoo: «Κακοποίηση Μπεκατώρου: Χιονοστιβάδα αποκαλύψεων - Ανοίγουν στόματα για τους Έλληνες Γουάινστιν»¹¹⁶, «Σοφία Μπεκατώρου: Η γυναίκα - σύμβολο του ελληνικού #MeToo που έσπασε το απόστημα»¹¹⁷. Μεγάλη έκταση δίνεται στις ειδήσεις αυτές που σχετίζονται με τις αλλαγές στη διοίκηση της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας που έγιναν εξαιτίας των αποκαλύψεων (π.χ. «"Βροχή" παραιτήσεων από την Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας μετά τις καταγγελίες Μπεκατώρου»¹¹⁸, «Κακοποίηση Μπεκατώρου: Το Ίδρυμα Νιάρχος κόβει τη χορηγία στην Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας»¹¹⁹, «Παραίτηση των επικεφαλής της Ομοσπονδίας και εκλογές ζητούν Μπεκατώρου και ιστιοπλόου»¹²⁰) αλλά και σε αυτές που σχετίζονται με τις νόμιμες διαδικασίες που ξεκίνησαν μετά την επίσημη κατάθεση της ιστιοπλόου στην εισαγγελία (π.χ. «Σοφία Μπεκατώρου: Καταθέτει στον Εισαγγελέα η Ολυμπιονίκης για τη σεξουαλική κακοποίηση [εικόνες]»¹²¹, «Κατέθεσε στον Εισαγγελέα η Σοφία Μπεκατώρου: "Ελπίζω να μιλήσουν και άλλες γυναίκες"»¹²²). Ως γυναίκα - σύμβολο παρουσιάζεται και όταν κατονομάζει ή στηρίζει άλλες γυναίκες που έχουν βιώσει παρόμοια περιστατικά ή προτρέπει γυναίκες να μιλήσουν: «Συγκλονίζουν οι πρώτες δηλώσεις Μπεκατώρου

¹¹⁶Thetoc.gr. (2021), Κακοποίηση Μπεκατώρου: Χιονοστιβάδα αποκαλύψεων - Ανοίγουν στόματα για τους Έλληνες Γουάινστιν, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/kakopoiisi-mpekatorou-xionostoibada-apokalypseon---anoigoun-stomata-gia-tous-ellines-gouainstin/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹⁷Thetoc.gr. (2021), Σοφία Μπεκατώρου: Η γυναίκα - σύμβολο του ελληνικού #MeToo που έσπασε το απόστημα, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sofia-mpekatorou-i-gunaika---sumbolo-tou-ellinikou-metoo-pou-espase-to-apostima/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹⁸Thetoc.gr. (2021), "Βροχή" παραιτήσεων από την Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας μετά τις καταγγελίες Μπεκατώρου, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/broxi-paraitiseon-apo-tin-omospondia-istioploias-meta-tis-kataggelies-mpekatorou/>, (accessed June 15, 2021)

¹¹⁹Thetoc.gr. (2021), Κακοποίηση Μπεκατώρου: Το Ίδρυμα Νιάρχος κόβει τη χορηγία στην Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/kakopoiisi-mpekatorou-to-idruma-niarchos-kobei-ti-xorigia-stin-omospondia-istioploias/>, (accessed June 15, 2021)

¹²⁰Thetoc.gr. (2021), Παραίτηση των επικεφαλής της Ομοσπονδίας και εκλογές ζητούν Μπεκατώρου και ιστιοπλόου, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/paraitisi-ton-epikefalis-tis-omospondias-kai-ekloges-zitoun-mpekatorou-kai-istioplooi/>, (accessed June 15, 2021)

¹²¹Thetoc.gr. (2021), Σοφία Μπεκατώρου: Καταθέτει στον Εισαγγελέα η Ολυμπιονίκης για τη σεξουαλική κακοποίηση [εικόνες], <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sofia-mpekatorou-katathetei-stin-eisaggelia-protodikon-i-olimpionikis-gia-ti-sexoualiki-kakopoiisi/>, (accessed June 15, 2021)

¹²²Thetoc.gr. (2021), Κατέθεσε στον Εισαγγελέα η Σοφία Μπεκατώρου: "Ελπίζω να μιλήσουν και άλλες γυναίκες", <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/katethese-ston-eisaggelea-i-sofia-mpekatorou-elpizo-na-milhsoun-kai-alles-gunaikes/>, (accessed June 15, 2021)

μετά την αποκάλυψη: Δεν είμαι η μοναδική στο χώρο, σπάστε τη σιωπή σας»¹²³, «Η Μπεκατώρου αποκάλυψε στον εισαγγελέα σεξουαλική κακοποίηση και άλλης αθλήτριας - Δεν έχει παραγραφεί η υπόθεση»¹²⁴, «Μπεκατώρου: Τι έγραψε στην Τζένη Ιωακειμίδου μετά τις αποκαλύψεις για τον Γιώργο Κιμούλη»¹²⁵. Σε μια είδηση, παρουσιάζεται ως σύμβολο και μαχήτρια στα μάτια της κόρης της: «Συγκλονίζει η εξομολόγηση της Μπεκατώρου: Η κόρη μου είπε "μαμά τώρα νιώθω ότι όταν μεγαλώσω δεν θα φοβάμαι πια" [βίντεο]»¹²⁶. Τέλος, δύο άρθρα έχουν δημοσιευτεί στην κατηγορία «People & Style», όπου δύο celebrities έχουν αναφερθεί στην καταγγελία της αθλήτριας. Στη μια περίπτωση χαρακτηρίζοντας την ίδια και άλλες γυναίκες που μίλησαν για σεξουαλική παρενόχληση, «μάγκες» («Ντενίση για Μπεκατώρου: Οι γυναίκες που μιλάνε είναι μάγκες [εικόνα]»¹²⁷) και στην άλλη περίπτωση προτρέποντας και άλλες γυναίκες - ηθοποιούς να ακολουθήσουν το παράδειγμά της («Σεργουλόπουλος: "Η Μπεκατώρου άνοιξε δρόμο. Πότε θα μιλήσουν οι Ελληνίδες ηθοποιοί γι' αυτόν τον τύπο;"»¹²⁸).

Η Σοφία Μπεκατώρου ως γυναίκα που λέει ψέματα ή είναι υπεύθυνη γι' αυτό που της συνέβη: Σε οκτώ περιπτώσεις, η Ολυμπιονίκης ιστιοπλόος παρουσιάζεται ως μια γυναίκα που λέει ψέματα, είναι υπεύθυνη για αυτό που της συνέβη ή κατηγορείται ότι

¹²³Thetoc.gr. (2021), Συγκλονίζουν οι πρώτες δηλώσεις Μπεκατώρου μετά την αποκάλυψη: Δεν είμαι η μοναδική στο χώρο, σπάστε τη σιωπή σας, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sofia-mpekatorou-den-eimai-i-monadiki-sto-xoro-pou-kakopoiithika-spaste-ti-siopi-sas/>, (accessed June 15, 2021)

¹²⁴Thetoc.gr. (2021), Η Μπεκατώρου αποκάλυψε στον εισαγγελέα σεξουαλική κακοποίηση και άλλης αθλήτριας - Δεν έχει παραγραφεί η υπόθεση, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/i-mpekatorou-apokalypse-ston-eisaggelea-sexoualiki-kakopoiisi-kai-allis-athlitrias---den-exei-paragrafei-i-upothesi/>, (accessed June 15, 2021)

¹²⁵Thetoc.gr. (2021), Μπεκατώρου: Τι έγραψε στην Τζένη Ιωακειμίδου μετά τις αποκαλύψεις για τον Γιώργο Κιμούλη, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sofia-mpekatorou-ti-egrapse-stin-tzeni-ioakeimidou-meta-tis-apokalypseis-gia-ton-giorgo-kimouli/>, (accessed June 15, 2021)

¹²⁶Thetoc.gr. (2021), Συγκλονίζει η εξομολόγηση της Μπεκατώρου: Η κόρη μου είπε "μαμά τώρα νιώθω ότι όταν μεγαλώσω δεν θα φοβάμαι πια" [βίντεο], <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sugklonizei-i-exomologisi-tis-mpekatorou-i-kori-mou-eipe-mama-tora-niotho-oti-otan-megaloso-de-tha-fobamai-pia-binteo/>, (accessed June 15, 2021)

¹²⁷Thetoc.gr. (2021), Ντενίση για Μπεκατώρου: Οι γυναίκες που μιλάνε είναι μάγκες [εικόνα], <https://www.thetoc.gr/people-style/article/ntenisi-gia-mpekatorou-oi-gunaiques-pou-milane-einai-magkes-eikona/>, (accessed June 15, 2021)

¹²⁸Thetoc.gr. (2021), Σεργουλόπουλος: "Η Μπεκατώρου άνοιξε δρόμο. Πότε θα μιλήσουν οι Ελληνίδες ηθοποιοί γι' αυτόν τον τύπο;", <https://www.thetoc.gr/people-style/article/sergoulopoulos-i-mpekatorou-anoixe-dromo-pote-tha-milhsoun-oi-ellinides-ithopoioi-gi-auton-ton-tupo/>, (accessed June 15, 2021)

μίλησε πολύ αργά για τη σεξουαλική κακοποίηση που υπέστη. Τα δημοσιεύματα αυτά καταλαμβάνουν το 15% του δείγματος που αφορά την περίπτωση Μπεκατώρου και έχει δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα thetoc.gr. Επτά από τα οκτώ δημοσιεύματα αυτής της κατηγορίας αφορούν δηλώσεις άλλων για τη Σοφία Μπεκατώρου ενώ ένα δημοσίευμα αφορά δηλώσεις της ίδιας. Δύο δημοσιεύματα αφήνουν να εννοηθεί ότι όσα καταγγέλλει η αθλήτρια δεν είναι απαραίτητα αλήθεια («Σάλος μετά τις αποκαλύψεις της Σοφίας Μπεκατώρου: Η Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας της ζητά "να γίνει συγκεκριμένη"»¹²⁹, «Η απάντηση Αδαμόπουλου στις καταγγελίες Μπεκατώρου: Με στοχοποιούν και με έχουν ήδη καταδικάσει»¹³⁰), τρία δημοσιεύματα αναφέρονται στο χρόνο δημοσιοποίησης της καταγγελίας («Πρόεδρος Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας για Μπεκατώρου: Το έχω παράπονο που άργησε να μου μιλήσει»¹³¹, «Η Σοφία Μπεκατώρου αποκαλύπτει: Γιατί δεν μίλησα νωρίτερα για τη σεξουαλική κακοποίηση»¹³², «Νέα χυδαιότητα Ραπτόπουλου: "Η Μπεκατώρου έβαλε το μετάλλιο πάνω από το βιασμό της - Δεν είναι καλό παράδειγμα" [Βίντεο]»¹³³) και δύο δημοσιεύματα αναφέρονται σε δηλώσεις τρίτων που επιρρίπτουν την ευθύνη για την πράξη στην ίδια την καταγγέλλουσα («Προκαλεί ο Μπουντούρης για Μπεκατώρου: Δεν υπάρχει βιασμός - Άνοιξε την πόρτα και μπήκε μόνη της»¹³⁴, «Σάλος για χυδαία ανάρτηση κατά της Μπεκατώρου: Εισβάλλουν σε δωμάτια ξενοδοχείων και εκ των υστέρων αποποιούνται των ευθυνών τους»¹³⁵). Τέλος, ένα δημοσίευμα επιρρίπτει

¹²⁹ Thetoc.gr. (2021), Σάλος μετά τις αποκαλύψεις της Σοφίας Μπεκατώρου: Η Ομοσπονδία Ιστιοπλοΐας της ζητά "να γίνει συγκεκριμένη", <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/i-omospondia-istioploias-kalei-ti-sofia-mpekatorou-na-ginei-sugkekrimeni-stin-kataggelia-tis/>, (accessed June 15, 2021)

¹³⁰ Thetoc.gr. (2021), Η απάντηση Αδαμόπουλου στις καταγγελίες Μπεκατώρου: Με στοχοποιούν και με έχουν ήδη καταδικάσει, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/i-apantisi-adamopoulou-stis-kataggelies-mpekatorou-me-stoxopoioun-kai-me-exoun-idi-katadikasei/>, (accessed June 15, 2021)

¹³¹ Thetoc.gr. (2021), Πρόεδρος Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας για Μπεκατώρου: Το έχω παράπονο που άργησε να μου μιλήσει, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/dimitrakopoulos-gia-mpekatorou-to-exo-parapono-pou-argise-na-mou-milisei/>, (accessed June 15, 2021)

¹³² Thetoc.gr. (2021), Η Σοφία Μπεκατώρου αποκαλύπτει: Γιατί δεν μίλησα νωρίτερα για τη σεξουαλική κακοποίηση, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/i-sofia-mpekatorou-apokaluptei-giati-den-milisa-noritera-gia-ti-sexoualiki-kakopoiisi/>, (accessed June 15, 2021)

¹³³ Thetoc.gr. (2021), Νέα χυδαιότητα Ραπτόπουλου: "Η Μπεκατώρου έβαλε το μετάλλιο πάνω από τον βιασμό της - Δεν είναι καλό παράδειγμα" [Βίντεο], <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/nea-chudaiotita-raptopoulou-i-mpekatorou-ebale-to-metalio-pano-apo-ton-biasmo-tis---den-einai-kalo-paradeigma-binteo/>, (accessed June 15, 2021)

¹³⁴ Thetoc.gr. (2021), Προκαλεί ο Μπουντούρης για Μπεκατώρου: Δεν υπάρχει βιασμός - Άνοιξε την πόρτα και μπήκε μόνη της, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/prokalei-o-mpountouris-gia-mpekatorou-den-uparxei-biasmos---anoixe-tin-porta-kai-mpike-moni-tis/>, (accessed June 15, 2021)

¹³⁵ Thetoc.gr. (2021), Σάλος για χυδαία ανάρτηση κατά της Μπεκατώρου: Εισβάλλουν σε δωμάτια ξενοδοχείων και εκ των υστέρων αποποιούνται των ευθυνών τους,

εμμέσως ευθύνες στη Σοφία Μπεκατώρου για «διαπόμπευση» του παράγοντα της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας που φαίνεται να είναι ο υπεύθυνος για τη σεξουαλική παρενόχληση («Παρέμβαση Κούγια για καταγγελίες Μπεκατώρου: Νομική βαρβαρότητα η διαπόμπευση του Αδαμόπουλου»¹³⁶).

ii. Κάλυψη από την ιστοσελίδα espressonews.gr

Η ιστοσελίδα espressonews.gr δημοσίευσε συνολικά οκτώ άρθρα σε διάστημα ενός μήνα από την καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου εναντίον στελέχους της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ιστιοπλοΐας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι δεν δημοσιεύτηκε η είδηση της εξομολόγησης της αθλήτριας. Το πρώτο σχετικό δημοσίευμα που έγινε, αφορά σχόλιο της δημοσιογράφου και celebrity Σίας Κοσιώνη για την καταγγελία της ιστοπλόου¹³⁷.

Από τα οκτώ άρθρα που δημοσιεύτηκαν στην espressonews.gr, τα τέσσερα μπήκαν στην κατηγορία «Celebrities» που περιλαμβάνει «ό,τι συμβαίνει στο πλανήτη της showbiz! Ειδύλλια, χωρισμοί, κόντρες και κους κους που θα συζητηθούν»¹³⁸. Τα πρώτα τρία από αυτά αφορούν δηλώσεις celebrities για την εξομολόγηση της Σοφίας Μπεκατώρου ενώ το τελευταίο αφορά δήλωση της ίδιας της αθλήτριας. Άλλα δύο δημοσιεύματα υπάρχουν στην κατηγορία «Cover Story: το πρωτοσέλιδο που θα γίνει talk of the town»¹³⁹ και δύο στην κατηγορία «Ρεπορτάζ» από όπου ενημερώνονται οι αναγνώστες για «ό,τι συμβαίνει στην κοινωνία με αποκαλυπτικά ρεπορτάζ»¹⁴⁰.

<https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/xudaia-anartisi-kata-tis-mpekatorou-eisballoun-se-domatia-xenodoxeion-kai-ek-ton-usteron-apoiointai-ton-euthunon-tous/>, (accessed June 15, 2021)

¹³⁶ Thetoc.gr. (2021), Παρέμβαση Κούγια για καταγγελίες Μπεκατώρου: Νομική βαρβαρότητα η διαπόμπευση του Αδαμόπουλου, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/parembasi-kougia-gia-kataggelies-mpekatorou-nomiki-barbarotita-i-diapompeusi-tou-adamopoulou/>, (accessed June 15, 2021)

¹³⁷ Espressonews.gr. (2021), Σία Κοσιώνη: Η δημόσια συμπαράσταση στην Σοφία Μπεκατώρου μετά την αποκάλυψη για τη σεξουαλική κακοποίηση που υπέστη, <https://www.espressonews.gr/celebrities/270588/kosioni-symparastasi-sofia-mpekatoroy-sexoualiki-kakopiisi/>, (accessed June 15, 2021)

¹³⁸ Espressonews.gr. (2021), <https://www.espressonews.gr/celebrities/>, (accessed June 15, 2021)

¹³⁹ Espressonews.gr. (2021), <https://www.espressonews.gr/cover-story/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁴⁰ Espressonews.gr. (2021), <https://www.espressonews.gr/reportaz/>, (accessed June 15, 2021)

Η Σοφία Μπεκατώρου ως θύμα: Το 50% των δημοσιευμάτων της ιστοσελίδας για τις καταγγελίες της αθλήτριας, την παρουσιάζουν ως θύμα. Τα δύο από τα τέσσερα δημοσιεύματα αυτής της κατηγορίας αφορούν δηλώσεις celebrities, οι οποίοι εκφράζουν τη «συμπαράστασή τους για τη σεξουαλική παρενόχληση που υπέστη»¹⁴¹ ή στέκονται «στο πλευρό»¹⁴² της Μπεκατώρου. Τα άλλα δύο δημοσιεύματα αφορούν την αρχειοθέτηση της προκαταρκτικής εξέτασης που διέταξε η Εισαγγελία Πρωτοδικών της Αθήνας. Στο πρώτο δημοσιοποιείται η είδηση με τον τίτλο «Η υπόθεση βιασμού της Σοφίας Μπεκατώρου κατέληξε στο αρχείο»¹⁴³ ενώ στο δεύτερο μια celebrity «ξεσπά για την αρχειοθέτηση της υπόθεσης Μπεκατώρου»¹⁴⁴. Και στα δύο δημοσιεύματα παρουσιάζεται ως θύμα ενός άδικου συστήματος.

Η Σοφία Μπεκατώρου ως γενναία γυναίκα που έσπασε τη σιωπή: Το άλλο 50% των δημοσιευμάτων παρουσιάζουν την Ολυμπιονίκη ως τη γυναίκα που έσπασε τη σιωπή της και μάχεται για δικαίωση αλλά και ως τη γυναίκα - σύμβολο για όσες έχουν βιώσει παρόμοια περιστατικά (π.χ. «Αυτός είναι ο ισχυρός της ιστιοπλοΐας τον οποίο κατήγγειλε η Μπεκατώρου για βιασμό! Αθλήτριες- έρμαια ανοίγουν στόματα», «Ανοίγουν τα στόματα των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης! Η 12χρονη «Μπεκατώρου» της πάλης και η φοιτήτρια του ΑΠΘ»¹⁴⁵).

Κανένα δημοσίευμα της ιστοσελίδας espressonews.gr δεν εμπίπτει στη κατηγορία αυτήν όπου η καταγγέλλουσα παρουσιάζεται ως γυναίκα που λέει ψέματα ή είναι υπεύθυνη γι' αυτό που της συνέβη.

¹⁴¹ [Espressonews.gr. \(2021\), Σία Κοσιώνη: Η δημόσια συμπαράσταση στην Σοφία Μπεκατώρου μετά την αποκάλυψη για τη σεξουαλική κακοποίηση που υπέστη,](https://www.espressonews.gr/celebrities/270588/kosioni-symparastasi-sofia-mpekatoroy-sexoualiki-kakopiisi/) <https://www.espressonews.gr/celebrities/270588/kosioni-symparastasi-sofia-mpekatoroy-sexoualiki-kakopiisi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁴² [Espressonews.gr. \(2021\), Στο πλευρό της Σοφίας Μπεκατώρου και η Έρρικα Πρεζεράκου,](https://www.espressonews.gr/celebrities/270699/sto-pleyro-tis-sofias-mpekatoroy-kai-i-errika-prezerakoy/) <https://www.espressonews.gr/celebrities/270699/sto-pleyro-tis-sofias-mpekatoroy-kai-i-errika-prezerakoy/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁴³ [Espressonews.gr. \(2021\), Η υπόθεση βιασμού της Σοφίας Μπεκατώρου κατέληξε στο αρχείο,](https://www.espressonews.gr/reportaz/272300/yposhesi-sofias-mpekatoroy-sto-archeio/) <https://www.espressonews.gr/reportaz/272300/yposhesi-sofias-mpekatoroy-sto-archeio/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁴⁴ [Espressonews.gr. \(2021\), Ξεσπά η Σίσσυ Χρηστίδου για την αρχειοθέτηση της υπόθεσης Μπεκατώρου,](https://www.espressonews.gr/celebrities/272298/sissy-christidoy-xesasma-yposhesi-mpekatoroy/) <https://www.espressonews.gr/celebrities/272298/sissy-christidoy-xesasma-yposhesi-mpekatoroy/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁴⁵ [Espressonews.gr. \(2021\), Ανοίγουν τα στόματα των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης! Η 12χρονη «Μπεκατώρου» της πάλης και η φοιτήτρια του ΑΠΘ,](https://www.espressonews.gr/cover-story/270826/anoigoyn-ta-stomata-ton-thymaton-sexoualikes-kakopiisis-i-12chroni-mpekatoroy/) <https://www.espressonews.gr/cover-story/270826/anoigoyn-ta-stomata-ton-thymaton-sexoualikes-kakopiisis-i-12chroni-mpekatoroy/>, (accessed June 15, 2021)

Υπόθεση Παπαχαραλάμπους – Δροσάκη - Αναστασοπούλου: τρεις celebrities καταγγέλλουν σεξουαλική παρενόχληση

iii. Κάλυψη από την ιστοσελίδα thetoc.gr

Από την ιστοσελίδα thetoc.gr αναλύθηκαν 23 τίτλοι άρθρων σε διάστημα ενός μήνα, που αφορούν την καταγγελία των τριών ηθοποιών. Από αυτά, τα 12 έχουν δημοσιευτεί στην κατηγορία «People & Style», που το περιεχόμενό της αφορά τα νέα των celebrities, και τα άλλα 11 δημοσιεύτηκαν στην κατηγορία «Ελλάδα», που περιέχει ειδήσεις επικαιρότητας από όλη τη χώρα. Τις πρώτες 7 ημέρες μετά την καταγγελία η συχνότητα των δημοσιεύσεων ήταν από δύο έως τέσσερα την ημέρα, ενώ για τον υπόλοιπο μήνα η συχνότητα έπεσε στο ένα δημοσίευμα ανά ημέρα ή ένα δημοσίευμα ανά δύο ημέρες.

Οι Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους, Ελένη Δροσάκη και Πηνελόπη Αναστασοπούλου ως θύματα: Το 22% των τίτλων των δημοσιευμάτων που αναφέρονται στις καταγγελίες των τριών celebrities, τις παρουσιάζουν ως θύματα. Αυτό γίνεται με δύο τρόπους: είτε με την περιγραφή σκηνών που παραπέμπουν στην παρενόχληση είτε με τις δηλώσεις άλλων celebrities που αναφέρονται στις καταγγελίες των τριών γυναικών.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα περισσότερα άρθρα που τις παρουσιάζουν ως θύματα, συγκεκριμένα τέσσερα από τα πέντε άρθρα. Στους τρεις από τους τίτλους, οι προτάσεις που φανερώνουν παρενόχληση μπαίνουν σε εισαγωγικά ή είναι γραμμένες σε πρώτο πρόσωπο, αποδίδονται έτσι στις καταγγέλλουσες: «Σοκάρουν Παπαχαραλάμπους & Δροσάκη για τον Φιλιππίδη: "Χρησιμοποιούσε βία, ένιωθα τρόμο" - Τον απέλυσε η Δανδουλάκη»¹⁴⁶, «Πηνελόπη Αναστασοπούλου: "Εβαζε τα χέρια του μέσα στο παντελόνι του και στη συνέχεια ερχόταν και με ακουμπούσε στο

¹⁴⁶Thetoc.gr. (2021), Σοκάρουν Παπαχαραλάμπους & Δροσάκη για τον Φιλιππίδη: "Χρησιμοποιούσε βία, ένιωθα τρόμο" - Τον απέλυσε η Δανδουλάκη, <https://www.thetoc.gr/people-style/article/sokaroun-papaxaralampous-drosaki-gia-ton-filippidi-xrisimopoiouse-bia-eniotha-tromo-ton-apeluse-i-dandoulaki/>, (accessed June 15, 2021)

πρόσωπο"»¹⁴⁷, «Σοκάρουν οι καταγγελίες Παπαχαραλάμπους: Κατέβαζε το παντελόνι και ουρούσε επιδεικτικά στον νιπτήρα του καμαρινιού μου»¹⁴⁸. Ο τέταρτος τίτλος που φανερώνει παρενόχληση, αφορά βίντεο από συνεργασία της Άννας Μαρίας – Παπαχαραλάμπους με τον Πέτρο Φιλιππίδη, όπου, σύμφωνα με το δημοσίευμα, ο δεύτερος φέρεται ανάρμοστα πάνω στη σκηνή: «Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους: Αυτή είναι η σκηνή με τα ανάρμοστα φιλά του Φιλιππίδη πάνω στη σκηνή»¹⁴⁹. Στη δεύτερη κατηγορία των τίτλων που παρουσιάζουν τις γυναίκες ως θύματα, και στην οποία την «υπεράσπισή» τους αναλαμβάνουν άλλοι celebrities, υπάρχει ένα μόνο δημοσίευμα στο οποίο η ηθοποιός Κάτια Δανδουλάκη εμφανίζεται ως προστάτιδα των θυμάτων («Η Κάτια Δανδουλάκη παίρνει θέση για την υπόθεση Φιλιππίδη και εξηγεί γιατί τον απέλυσε: Ο εκβιασμός δεν είναι ανεκτός»¹⁵⁰).

Οι Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους, Ελένη Δροσάκη και Πηνελόπη Αναστασοπούλου ως γενναίες γυναίκες που έσπασαν τη σιωπή: Στη μεγάλη πλειοψηφία τους, οι τίτλοι των δημοσιευμάτων της ιστοσελίδας thetoc.gr που αναλύθηκαν για τις ανάγκες αυτής της έρευνας, παρουσιάζουν τις τρεις celebrities ως γυναίκες που μάχονται για να δικαιωθούν αλλά και για να αλλάξουν τα πράγματα εις βάρος των θυτών, και γίνονται σύμβολα του ελληνικού κινήματος #metoo. Συγκεκριμένα, σε αυτή τη κατηγορία ανήκει το 73% των δημοσιευμάτων. Τέσσερις τίτλοι από τους συνολικά 16 αναφέρονται στην είδηση της καταγγελίας των ηθοποιών (π.χ. «Επίσημο: Τρεις καταγγελίες "φωτιά" για τον Πέτρο Φιλιππίδη από Παπαχαραλάμπους, Αναστασοπούλου και Δροσάκη») ενώ άλλοι δύο τίτλοι αναφέρονται στις νόμιμες διαδικασίες που ξεκίνησαν μετά την καταγγελία («Έπιασε δουλειά το πειθαρχικό του

¹⁴⁷Thetoc.gr. (2021), Πηνελόπη Αναστασοπούλου: "Έβαζε τα χέρια του μέσα στο παντελόνι του και στη συνέχεια ερχόταν και με ακουμπούσε στο πρόσωπο", <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/pinelopi-anastasopoulou-ebaze-ta-xeria-tou-mesa-sto-panteloni-tou-kai-sti-sunexeia-erxotan-kai-me-akoumpouse-sto-prosopo/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁴⁸Thetoc.gr. (2021), Σοκάρουν οι καταγγελίες Παπαχαραλάμπους: Κατέβαζε το παντελόνι και ουρούσε επιδεικτικά στον νιπτήρα του καμαρινιού μου, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sokaroun-oi-kataggelies-papaxaralampous-katebaze-to-panteloni-kai-ourouse-epideiktika-ston-niptira-tou-kamariniou-mou/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁴⁹Thetoc.gr. (2021), Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους: Αυτή είναι η σκηνή με τα ανάρμοστα φιλά του Φιλιππίδη πάνω στη σκηνή, <https://www.thetoc.gr/people-style/article/anna-maria-papaxaralampous-auti-einai-i-skini-me-to-biaio-fili-tou-filippidi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵⁰Thetoc.gr. (2021), Η Κάτια Δανδουλάκη παίρνει θέση για την υπόθεση Φιλιππίδη και εξηγεί γιατί τον απέλυσε: Ο εκβιασμός δεν είναι ανεκτός, <https://www.thetoc.gr/people-style/article/i-katia-dandoulaki-pairnei-thesi-gia-tin-upothesi-filippidi-kai-exigei-gia-ton-apeluse-o-ekbiasmos-den-einai-anektos/>, (accessed June 15, 2021)

ΣΕΗ- Πρώτες οι καταγγελίες κατά Κιμούλη-Χαϊκάλη, ακολουθεί ο Πέτρος Φιλιππίδης»¹⁵¹, «Ωρα μηδέν για τον Πέτρο Φιλιππίδη: Ξεκινά η εισαγγελική έρευνα μετά τις καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση»¹⁵²). Τέσσερις τίτλοι γράφουν για τις επιπτώσεις που είχαν οι καταγγελίες στη δουλειά αλλά και τη φήμη του Πέτρου Φιλιππίδη. Ενδεικτικά: «Τρεις γυναίκες ηθοποιοί κατεδαφίζουν τον Πέτρο Φιλιππίδη - Σοκαριστικές περιγραφές σεξουαλικής παρενόχλησης»¹⁵³, «Τέλος από την ΕΡΤ ο Πέτρος Φιλιππίδης μετά τις καταγγελίες - Επίσημη ανακοίνωση»¹⁵⁴. Όσον αφορά τα δημοσιεύματα που παρουσιάζουν τις ηθοποιούς ως μαχήτριες, όχι μόνο για τη δική τους καταγγελία αλλά και στο πλευρό άλλων γυναικών που έχουν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση, αυτά εστιάζουν αποκλειστικά στη μία από τις τρεις καταγγέλλουσες, την Πηνελόπη Αναστασοπούλου. Συνολικά έξι τίτλοι δημοσιευμάτων ανήκουν σε αυτή την κατηγορία. Ενδεικτικά: «Η νέα ανάρτηση της Πηνελόπης Αναστασοπούλου: Τα πράγματα θα αλλάξουν όταν μιλήσουν όλοι»¹⁵⁵, «Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Το μήνυμα στη γυναίκα μάρτυρα που "έκαψε" τον Λιγνάδη»¹⁵⁶», «Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Καρφί για νέες καταγγελίες στο θέατρο - Τώρα μιλάμε»¹⁵⁷.

Οι Άννα Μαρία Παπαχαλαράμπους, Ελένη Δροσάκη και Πηνελόπη Αναστασοπούλου ως γυναίκες που λένε ψέματα ή είναι υπεύθυνες γι' αυτό που τους συνέβη: Αν και κανένας

¹⁵¹Thetoc.gr. (2021), Έπιασε δουλειά το πειθαρχικό του ΣΕΗ- Πρώτες οι καταγγελίες κατά Κιμούλη-Χαϊκάλη, ακολουθεί ο Πέτρος Φιλιππίδης, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/sunedriase-to-peitharhiko-tou-sei-gia-tis-kataggelies-kata-kimouli-xaikali/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵²Thetoc.gr. (2021), Ωρα μηδέν για τον Πέτρο Φιλιππίδη: Ξεκινά η εισαγγελική έρευνα μετά τις καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/ora-miden-gia-ton-petro-filippidi-xekina-i-eisaggeliki-ereuna-meta-tis-kataggelies-gia-sexoualiki-parenoxlisi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵³Thetoc.gr. (2021), Τρεις γυναίκες ηθοποιοί κατεδαφίζουν τον Πέτρο Φιλιππίδη - Σοκαριστικές περιγραφές σεξουαλικής παρενόχλησης, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/treis-gunaikes-ithopoioi-katedafizoun-ton-petro-filippidi---sokaristikies-perigrafes-sexoualikus-parenoxlisis/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵⁴Thetoc.gr. (2021), Τέλος από την ΕΡΤ ο Πέτρος Φιλιππίδης μετά τις καταγγελίες - Επίσημη ανακοίνωση, <https://www.thetoc.gr/people-style/article/telos-apo-tin-ert-o-petros-filippidis-meta-tis-kataggelies---episimi-anakoinosi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵⁵Thetoc.gr. (2021), Η νέα ανάρτηση της Πηνελόπης Αναστασοπούλου: Τα πράγματα θα αλλάξουν όταν μιλήσουν όλοι, <https://www.thetoc.gr/people-style/article/i-nea-anartisi-tis-pinelopis-anastasopoulou-ta-pragmata-tha-allaxoun-otan-milhsoun-oloi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵⁶Thetoc.gr. (2021), Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Το μήνυμα στη γυναίκα μάρτυρα που "έκαψε" τον Λιγνάδη, <https://www.thetoc.gr/people-style/article/pinelopi-anastasopoulou-to-minuma-sti-gunaika-pou-ekapse-ton-lignadi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵⁷Thetoc.gr. (2021), Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Καρφί για νέες καταγγελίες στο θέατρο - Τώρα μιλάμε, <https://www.thetoc.gr/people-style/article/pinelopi-anastasopoulou-karfi-gia-nees-kataggelies-sto-theatro---tora-milame/>, (accessed June 15, 2021)

τίτλος στην ιστοσελίδα thetoc.gr δεν κατηγορεί ευθέως τις celebrities για ψευδής δηλώσεις, η είδηση ότι ο ηθοποιός Λευτέρης Ζαπετάκης επιβεβαιώνει τις καταγγελίες μίας εκ των γυναικών περιγράφεται ως «βόμβα»¹⁵⁸. Η έκπληξη που φανερώνει ο τίτλος για της επιβεβαίωση αφήνει ενδεχομένως να εννοηθεί ότι αμφισβητούνταν οι καταγγελίες των τριών ηθοποιών.

iv. Κάλυψη από την ιστοσελίδα espressonews.gr

Η ιστοσελίδα espressonews.gr αναλύθηκαν 11 τίτλοι άρθρων που όλοι δημοσιεύτηκαν σε διάστημα ενός μήνα από την καταγγελία Όλα τα άρθρα δημοσιεύτηκαν στην κατηγορία «Celebrities». Η πρώτη ανάρτηση έγινε στις 5 Φεβρουαρίου και ενημέρωνε τους αναγνώστες για την είδηση της καταγγελίας, μία μέρα αφότου αυτή έγινε.

Οι Άννα Μαρία Παπαχαλαράμπους, Ελένη Δροσάκη και Πηνελόπη Αναστασοπούλου ως θύματα: Το 55% των τίτλων των δημοσιευμάτων παρουσιάζουν τις τρεις γυναίκες ως θύματα. Από αυτά, τα μισά χρησιμοποιούν αποσπάσματα από δηλώσεις των τριών celebrities όπου οι ίδιες χρησιμοποιούν τη λέξη ή άλλες λέξεις που υποδηλώνουν αδυναμία μπροστά στον φερόμενο ως θύτη. Ενδεικτικά: «Σοκάρουν οι αποκαλύψεις για τον Πέτρο Φιλιππίδη: “Φοβόμουν ότι ήταν ικανός για τα πάντα”»¹⁵⁹, «Πηνελόπη Αναστασοπούλου: «Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν την πολυτέλεια να ξεχνούν... τα θύματα όμως ποτέ»¹⁶⁰. Τα άλλα μισά δημοσιεύματα αφορούν δηλώσεις άλλων celebrities που είτε σχολιάζουν το περιστατικό είτε δηλώνουν τη στήριξή τους στις τρεις γυναίκες. Για παράδειγμα: «Ζέτα Δούκα: Το μήνυμα στήριξης σε Δροσάκη,

¹⁵⁸Thetoc.gr. (2021), "Βόμβα" από τον Λευτέρη Ζαπετάκη: Επιβεβαιώνει τις καταγγελίες της Λένας Δροσάκη για τον Πέτρο Φιλιππίδη, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/bomba-apo-ton-leuteri-zampetaki-epibebaionei-tis-kataggelies-tis-lenas-drosaki-gia-ton-petro-filippidi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁵⁹Espressonews.gr. (2021), Σοκάρουν οι αποκαλύψεις για τον Πέτρο Φιλιππίδη: «Φοβόμουν ότι ήταν ικανός για τα πάντα», <https://www.espressonews.gr/celebrities/272182/apokalyipseis-petro-filippidi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁶⁰Espressonews.gr. (2021), Πηνελόπη Αναστασοπούλου: «Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν την πολυτέλεια να ξεχνούν... τα θύματα όμως ποτέ», <https://www.espressonews.gr/celebrities/273817/anastasopoyloy-yparchoyn-anthropoi-poy-echoyn-polyteleia-xechnoyn-ta-thimata-pote/>, (accessed June 15, 2021)

Αναστασοπούλου και Παπαχαραλάμπους»¹⁶¹, «Έλενα Χριστοπούλου: «Όταν μου μίλησε η Πηνελόπη Αναστασοπούλου, πάγωσα!» (video)»¹⁶².

Οι Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους, Ελένη Δροσάκη και Πηνελόπη Αναστασοπούλου ως γενναίες γυναίκες που έσπασαν τη σιωπή: Πέντε από τους 11 τίτλους, δηλαδή το 45% του δείγματος, παρουσιάζουν τις γυναίκες ως γενναίες, αυτές που έσπασαν τη σιωπή και των οποίων οι καταγγελίες έχουν άμεσες επιπτώσεις στον κατηγορούμενο (π.χ. «Η ώρα της κρίσης για τον Πέτρο Φιλιππίδη! Θα «απολογηθεί» με υπόμνημα»¹⁶³, «8+1 υποθέσεις που καίνε τον Πέτρο Φιλιππίδη θα πάρουν τον δρόμο της Δικαιοσύνης»¹⁶⁴) αλλά και αυτών που αγωνίζονται στο πλευρό και άλλων κατηγορών για σεξουαλική παρενόχληση (π.χ. «Πηνελόπη Αναστασοπούλου: «Για τον Δημήτρη Λιγνάδη γνωρίζω πάνω από 20 χρόνια»¹⁶⁵).

Κανένα δημοσίευμα της ιστοσελίδας espressonews.gr δεν τις παρουσιάζει τις Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους, Ελένη Δροσάκη και Πηνελόπη Αναστασοπούλου ως γυναίκες που λένε ψέματα ή είναι υπεύθυνες γι' αυτό που τους συνέβη.

4.2 Παρατηρήσεις

Η κάλυψη των δύο περιπτώσεων καταγγελιών για σεξουαλική παρενόχληση από τους δύο ιστότοπους δεν είναι ισότιμη. Ο ιστότοπος thetoc.gr, που φιλοξενεί κυρίως «hard news», έχει σχεδόν τέσσερις φορές μεγαλύτερη κάλυψη από τον ιστότοπο espressonews.gr, που φιλοξενεί κυρίως «soft news».

¹⁶¹Espressonews.gr. (2021), Ζέτα Δούκα: Το μήνυμα στήριξης σε Δροσάκη, Αναστασοπούλου και Παπαχαραλάμπους, <https://www.espressonews.gr/celebrities/272150/zeta-doyka-to-minyma-stirixis-se-drosaki-anastasopoyloy-kai-papacharalampoys/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁶²Espressonews.gr. (2021), Έλενα Χριστοπούλου: «Όταν μου μίλησε η Πηνελόπη Αναστασοπούλου, πάγωσα!» (video), <https://www.espressonews.gr/celebrities/274311/elena-christopoyloy-moy-milise-pinelopi-anastasopoyloy/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁶³Espressonews.gr. (2021), Η ώρα της κρίσης για τον Πέτρο Φιλιππίδη! Θα «απολογηθεί» με υπόμνημα, <https://www.espressonews.gr/celebrities/272831/i-ora-tis-krisis-gia-ton-petro-filippidi-tha-apologithei/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁶⁴Espressonews.gr. (2021), 8+1 υποθέσεις που καίνε τον Πέτρο Φιλιππίδη θα πάρουν τον δρόμο της Δικαιοσύνης, <https://www.espressonews.gr/celebrities/273681/ypotheseis-poy-kaine-petro-filippidi/>, (accessed June 15, 2021)

¹⁶⁵Espressonews.gr. (2021), Πηνελόπη Αναστασοπούλου: «Για τον Δημήτρη Λιγνάδη γνωρίζω πάνω από 20 χρόνια», <https://www.espressonews.gr/celebrities/273161/pinelopi-anastasopoyloy-gia-ton-dimitri-lignadi-gnorizo-pano-apo-20/>, (accessed June 15, 2021)

Όσον αφορά τις δύο περιπτώσεις, ο ιστότοπος thetoc.gr έδωσε μεγαλύτερη έκταση στην καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου ενώ δημοσίευσε τη συντριπτική πλειοψηφία των άρθρων στην κατηγορία «Ελλάδα», όπου βρίσκονται «τα τελευταία νέα από την Ελλάδα»¹⁶⁶. Αντίθετα, στην περίπτωση των τριών ηθοποιών έδωσε περίπου τη μισή έκταση από αυτήν που έδωσε στην Σοφία Μπεκατώρου, ενώ δημοσίευσε τα μισά άρθρα που τις αφορούν στην κατηγορία «People & Style» όπου βρίσκονται «τα νέα γύρω από την μόδα και τους celebrities»¹⁶⁷.

Ο ιστότοπος espressonews.gr έδωσε μικρότερη έκταση και στις δύο καταγγελίες. Όσον αφορά τη Σοφία Μπεκατώρου, δεν δημοσίευσε την είδηση της καταγγελίας της αλλά αναφέρθηκε σε αυτήν για πρώτη φορά όταν σχολιάστηκε από μία δημοσιογράφο – celebrity. Οι τέσσερις από τις ειδήσεις που αφορούν την καταγγελία της αθλήτριας δημοσιεύτηκαν στην κατηγορία «Celebrities» αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι στις περισσότερες από αυτές πρόκειται για σχόλια διάσημων για την υπόθεση. Άλλες τόσες μοιράστηκαν στις κατηγορίες «Cover Story» και «Ρεπορτάζ». Στην περίπτωση των τριών ηθοποιών όλα τα άρθρα δημοσιεύτηκαν στην κατηγορία «Celebrities».

Η έκταση της κάλυψης που δόθηκε από τους δύο ιστότοπους σε συνδυασμό με την κατηγοριοποίηση των άρθρων, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου, ενός δημόσιου προσώπου δηλαδή, αντιμετωπίστηκε κατά βάση σαν «hard news», δηλαδή σημαντική είδηση¹⁶⁸, ενώ η καταγγελία των τριών ηθοποιών αντιμετωπίστηκε σαν «soft news», δηλαδή είδηση που αφορά διάσημους, ψυχαγωγία, τρόπο ζωής κ.α¹⁶⁹. Η διαπίστωσή αυτή επιβεβαιώνεται από τα συμπεράσματα της Mendes (2011¹⁷⁰) ότι, δηλαδή, η κάλυψη του φεμινισμού από τα ΜΜΕ τον 21^ο αιώνα, που εκπροσωπείται κυρίως από επώνυμες γυναίκες, τελικά μετατοπίζεται σε αυτό που ονομάζουμε «τρόπο ζωής», συμβάλλοντας στην αποπολιτικοποίηση των φεμινιστικών στόχων.

¹⁶⁶ Thetoc.gr. (2021), ΕΙΔΗΣΕΙΣ & ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, <https://www.thetoc.gr/koinwnia/>

¹⁶⁷ Thetoc.gr. (2021), PEOPLE & STYLE ΜΟΔΑ – CELEBRITIES, <https://www.thetoc.gr/people-style/>

¹⁶⁸ Distinctions between Hard and Soft News. (2016), *Digital News Report*, <https://www.digitalnewsreport.org/survey/2016/hard-soft-news-2016/>, (accessed June 14, 2021)

¹⁶⁹ Distinctions between Hard and Soft News. (2016), *Digital News Report*, <https://www.digitalnewsreport.org/survey/2016/hard-soft-news-2016/>, (accessed June 14, 2021)

¹⁷⁰ Mendes, K. (2011), Framing feminism: News coverage of the women's movement in British and American newspapers, 1968–1982. *Social Movement Studies* 10(1): 81–98.

Όσον αφορά τις τάσεις που σύμφωνα με τους Benedictis, Orgad και Rottenberg (2019¹⁷¹), έχουν παρατηρηθεί επανειλημμένως σχετικά με την αναπαράσταση σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών στις ειδήσεις, στην έρευνα που προηγήθηκε εντοπίζουμε τουλάχιστον δύο από τις πέντε. Τόσο η αθλήτρια Σοφία Μπεκατώρου όσο και οι τρεις ηθοποιοί πληρούν τα κριτήρια για αυτό που ο Benedict (1992¹⁷²) ονομάζει «ιδανικό θύμα», είναι δηλαδή λευκές, από τη μεσαία τάξη, μορφωμένες, με καλή συμπεριφορά, νέες σε ηλικία και ελκυστικές. Αυτή άλλωστε είναι μία από τις βασικές κριτικές εναντίον του κινήματος #MeToo. Όπως γράφουν οι Fileborn και Loney – Howes (2019¹⁷³), «το κίνημα #MeToo αντιμετώπισε σημαντικές απώλειες επειδή “το παράκανε” σε σχέση με τους “τύπους” σεξουαλικής παρενόχλησης που προωθούσε». Το ελληνικό #MeToo διακρίνεται και αυτό για την απουσία πλουραλισμού.

Η κουλτούρα όπου για τη σεξουαλική παρενόχληση κατηγορείται το θύμα, τονίζεται, επίσης, ως τάση στη αναπαράσταση σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών από τα Μέσα. Αυτή είναι άλλωστε και η μία από τις τέσσερις κατηγορίες που οι Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford (2019¹⁷⁴) εντόπισαν σε δημοσιεύματα τεσσάρων διαφορετικών χωρών (Ιαπωνία, Αμερική, Αυστραλία και Ινδία) που παρουσιάζουν γυναίκες από το κίνημα #MeToo. Στην έρευνα που προηγήθηκε, το 15% των δημοσιευμάτων του ιστότοπου thetoc.gr παρουσιάζουν την Σοφία Μπεκατώρου ως γυναίκα που λέει ψέματα ή έχει ευθύνη γι' αυτό που της συνέβη. Σε κάποιες περιπτώσεις, πρόκειται για αναρτήσεις χρηστών των κοινωνικών δικτύων, τις οποίες οι δημοσιογράφοι του ψηφιακού Μέσου χρησιμοποίησαν και ανέδειξαν ως είδηση. Με βάση την έρευνα των Diaz – Campo και Segado – Boj (2015¹⁷⁵), η πρακτική αυτή είναι αποδεκτή από τους κώδικες που αναπροσαρμόστηκαν για να συμβαδίσουν με το νέο

¹⁷¹ Benedictis, S., Orgad, S. & Rottenberg, C. (2019), #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage, *European Journal of Cultural Studies*, Vol. 22(5-6) 718–738

¹⁷² Benedict, H. (1992), *Virgin or Vamp: How the Press Covers Sex Crimes*. New York: Oxford University Press.

¹⁷³ Fileborn, B. & Loney – Howes R. (2019), *#MeToo and the Politics of Social Change*, Palgrave macmillan, Switzerland

¹⁷⁴ Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019). #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

¹⁷⁵ Diaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

τοπίο που διαμορφώθηκε στα ΜΜΕ από την έλευση του Διαδικτύου. Ωστόσο, εδώ προκύπτουν ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας, τα οποία οι κώδικες παραβλέπουν.

Οι άλλες δύο κατηγορίες που εντοπίστηκαν από τους Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford (2019¹⁷⁶) και απασχόλησαν την έρευνά μας, είναι αυτές στις οποίες οι καταγγέλλουσες παρουσιάζονται ως θύματα και ως γενναίες γυναίκες που έσπασαν τη σιωπή. Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα σε αυτό το κεφάλαιο, η θυματοποίηση ενισχύει την αντίληψη της παθητικότητας για τις γυναίκες (Jordan, 2014¹⁷⁷). Η ενίσχυση τέτοιων στερεοτύπων από τα Μέσα, σύμφωνα με τους Allan, Branston και Carter (1998¹⁷⁸), ενδεχομένως να επιφέρουν δυσάρεστες κοινωνικές συνέπειες για τις γυναίκες καθώς ενισχύουν τις σεξιστικές κρίσεις και τον υποβιβασμό τους στο πλαίσιο της πατριαρχικής κοινωνίας. Τέλος, η παρουσίαση των γυναικών ως γενναίων και αυτών που έσπασαν τη σιωπή είναι αυτή στην οποία εντάσσεται ο μεγαλύτερος αριθμός δημοσιευμάτων. Όπως αναφέρουν οι Gill και Shani (2018¹⁷⁹) το κίνημα #MeToo φαίνεται να αντιπροσωπεύει μια αποφασιστική αλλαγή, μακριά από τους ηθικούς πανικούς που σχετίζονται με την «σεξουαλικοποίηση» και πιο κοντά σε πολιτικοποιημένες αντιλήψεις που φέρνουν στο προσκήνιο τις σχέσεις εξουσίας. Ωστόσο, μια εξ' ολοκλήρου «νέα μέρα» για τα φύλα και τις σεξουαλικές σχέσεις εξακολουθεί να μοιάζει μακρινή.

¹⁷⁶ Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019). #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

¹⁷⁷ Jordan, J. (2004), *The Word of a Woman? Police, Rape and Belief*, Palgrave Macmillan, New York

¹⁷⁸ Carter, C., Branston, G and Allan, S. (ed.) (1998), *News, Gender and Power*, Routledge, Taylor & Francis Group

¹⁷⁹ Gill, R. & Orgad, S. (2018), The shifting terrain of sex and power: From the 'sexualization of culture' to #MeToo, *Sexualities*, Vol. 21(8) 1313–1324

5. Συμπεράσματα

Ξεκινώντας την παρούσα διπλωματική εργασία αναφερθήκαμε στο Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και στο πως η έλευσή τους δημιούργησε μια σειρά από προκλήσεις στους δημοσιογράφους. Η δυνατότητα που έδωσαν στους χρήστες να παράγουν περιεχόμενο, έφερε ως αποτέλεσμα τη ριζική αλλαγή της δημοσιογραφικής διαδικασίας (White, 2008¹⁸⁰). Η διαδραστικότητα, η υπερκειμενικότητα, η χρήση των πολυμέσων και η αμεσότητα είναι μερικά από τα ζητούμενα στο νέο τοπίο και κάθε ένα από αυτά εγείρει τα δικά του νέα ηθικά ζητήματα (Díaz – Campo και Segado – Boj, 2015)¹⁸¹. Οι υφιστάμενοι κώδικες δεοντολογίας, σύμφωνα με κάποιους, είναι εξίσου αποτελεσματικοί και στα νέα Μέσα (Belsey και Chadwick, 1994¹⁸²) ενώ σύμφωνα με άλλους το Διαδίκτυο ήρθε να διαμορφώσει και να επαναπροσδιορίσει ορισμένα ηθικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι δημοσιογράφοι όταν δουλεύουν στα νέα Μέσα ή κάνουν χρήση υλικού που άντλησαν από αυτό (Deuze και Yeshua, 2001¹⁸³). Οι Díaz – Campo και Segado – Boj (2015¹⁸⁴) μελέτησαν 99 κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας που ισχύουν σήμερα σε χώρες από όλο τον κόσμο, αναζητώντας αλλαγές που να σχετίζονται με τα νέα Μέσα και τη δημοσιογραφία του Διαδικτύου. Από αυτές τις χώρες μόνο εννιά έχουν επικαιροποιήσει τους κώδικες. Μάλιστα, σε κάποιους από αυτούς δεν υπάρχει τίποτα περισσότερο από μια δήλωση ότι η διαδικτυακή δημοσιογραφία υπόκειται στις ίδιες αρχές με την παραδοσιακή δημοσιογραφία. Συστάσεις για θέματα όπως η χρήση υλικού από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η υπερσυνδεσιμότητα, τα σχόλια των χρηστών στα ψηφιακά Μέσα κ.α. υπάρχουν στους αναθεωρημένους κώδικες αλλά απουσιάζουν σημαντικά ζητήματα όπως είναι αυτά της δημοσιογραφικής ακεραιότητας και της εμπορικής πίεσης.

¹⁸⁰ White, A. (2008), IP Addresses Are Personal Data, E.U. Regulator Says, *Washington Post*, January 22, p. D1, www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/01/21/AR2008012101340.html

¹⁸¹ Díaz – Campo, J., Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

¹⁸² Belsey, A. & Chadwick, R. (1992), *Ethical Issues in Journalism and the Media*. Routledge, London.

¹⁸³ Deuze, M. & Yeshua, D. (2001), Online Journalists Face new Ethical Dilemmas. Lessons from the Netherlands. *J. Mass Media Ethics* 16 (4), 273–292.

¹⁸⁴ Díaz – Campo, J. & Segado – Boj, F. (2015), Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744

Στο δεύτερο μέρος αναφερθήκαμε στο θέμα του φεμινισμού και της κάλυψής του από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η Kaitlynn Mendes (2011¹⁸⁵) γράφει για την αυξανόμενη τάση προβολής του κινήματος από τα ΜΜΕ αλλά παρατηρεί ότι, σε σχέση με προηγούμενες δεκαετίες, αυτή έχει μετατοπιστεί σε αυτό που αποκαλείται «τρόπος ζωής», η προσωπική έκφραση δηλαδή μέσω, κυρίως, των καταναλωτικών επιλογών, αντί στην οργανωμένη κοινωνική κινητοποίηση. Ο hashtag ακτιβισμός, που προκύπτει από τα κοινωνικά δίκτυα και επιτρέπει την ταχεία ανάπτυξη μεγάλων κοινωνικών κινήματων (Schneider και Carpenter, 2020¹⁸⁶), έχει συνδράμει στην ορατότητα του κινήματος του φεμινισμού. Το ψηφιακό φεμινιστικό κίνημα #MeToo, που ξεκίνησε με ένα tweet της Alyssa Milano και συνδέθηκε με καταγγελίες για σεξουαλική επίθεση, παρενόχληση ή περιστατικά μισογυνισμού, έχει εξαπλωθεί σε πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο και έχει λάβει σημαντική προσοχή και από τα παραδοσιακά Μέσα. Οι Benedictis, Orgad και Rottenberg (2019¹⁸⁷) εξέτασαν την κάλυψη που είχε η υπόθεση #MeToo από τις εφημερίδες του Ηνωμένου Βασιλείου και συμπέραναν ότι, παρόλο που αύξησε σημαντικά της ορατότητα, τελικά ακολούθησε και ενίσχυσε τις ήδη γνωστές τάσεις που αφορούν τη δημοσιοποίηση παρόμοιων περιστατικά αλλά και το φεμινισμό στα ΜΜΕ. Οι Starkey, Koerber, Sternadori & Pitchford (2019¹⁸⁸), μελέτησαν την κάλυψη του #MeToo από τα Μέσα, επιχειρώντας να κατανοήσουν τον ρόλο που αυτά έπαιξαν στη διαμόρφωση του πλαισίου για τέσσερις γυναίκες που κατήγγειλαν σεξουαλική παρενόχληση, η κάθε μία σε διαφορετική χώρα. Τα ευρήματά τους επιβεβαιώνουν τις παρατηρήσεις των Fung & Scheufele (2014¹⁸⁹) που θέλουν τα πλαίσια αυτά που δημιουργούν τα Μέσα, να προκύπτουν από τις διαφορές στους κοινωνικούς και πολιτιστικούς κανόνες της κάθε χώρας. Το κίνημα #MeToo έκανε την εμφάνισή του στην Ελλάδα σχεδόν 4 χρόνια μετά το tweet της Alyssa Milano. Όπως

¹⁸⁵ Mendes, K. (2011), Framing feminism: News coverage of the women's movement in British and American newspapers, 1968–1982. *Social Movement Studies* 10(1): 81–98.

¹⁸⁶ Schneider, K. & Carpenter, N. (2020), Sharing #MeToo on Twitter: incidents, coping responses, and social reactions, *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, Vol. 39 No. 1, pp. 87-100

¹⁸⁷ Benedictis, S., Orgad, S. & Rottenberg, C. (2019), #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage, *European Journal of Cultural Studies*, Vol. 22(5-6) 718–738

¹⁸⁸ Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019), #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

¹⁸⁹ Fung, T. K., & Scheufele, D. A. (2014), Social norms, spirals of silence and framing theory: An argument for considering cross-cultural differences in media effects research. Στο W. Donsbach, C. Salmon, & Y. Tsfati (Eds.), *The spiral of silence: New perspectives on communication and public opinion* (pp. 131–144). New York, NY: Routledge/Taylor & Francis Group.

και σε άλλες χώρες του κόσμου, η πλειοψηφία των καταγγελιών γίνεται από celebrities, κυρίως ηθοποιούς.

Στην έρευνα, επιχειρήσαμε να εντοπίσουμε διαφορές ή ομοιότητες ανάμεσα στην κάλυψη των καταγγελιών από ένα δημόσιο πρόσωπο και από τρεις celebrities ηθοποιούς. Για να το επιτύχουμε αυτό αναλύσαμε τίτλους από δύο ψηφιακά μέσα, τον ιστότοπο thetoc.gr, που φιλοξενεί κυρίως «hard news» και τον ιστότοπο espressonews.gr, που φιλοξενεί κυρίως «soft news». Από την ανάλυση των δημοσιευμάτων προέκυψε το συμπέρασμα ότι οι ειδήσεις που αφορούσαν τις καταγγελίες των celebrities κατηγοριοποιήθηκαν κυρίως ως «soft news» ενώ αυτές που αφορούσαν το δημόσιο πρόσωπο, ως «hard news». Στις ειδήσεις που αφορούσαν και τις δύο περιπτώσεις εντοπίστηκαν τάσεις που, σύμφωνα με τους Benedictis, Orgad και Rottenberg (2019¹⁹⁰), έχουν παρατηρηθεί επανειλημμένως σχετικά με την αναπαράσταση σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών στις ειδήσεις. Και στις δύο περιπτώσεις οι γυναίκες πληρούν των κριτήρια του «ιδανικού θύματος», ένα γεγονός για το οποίο ούτως ή άλλως το κίνημα #MeToo έχει κατηγορηθεί. Επίσης, εντοπίστηκαν δημοσιεύματα που κατηγορούν τις καταγγέλλουσες ότι λένε ψέματα ή με κάποιο τρόπο ευθύνονται για τη σεξουαλική παρενόχληση, άλλη μία τάση στις αναπαραστάσεις σεξουαλικής βίας. Ωστόσο παρατηρήθηκε ότι η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των δημοσιευμάτων αφορά το δημόσιο πρόσωπο. Τέλος, οι τίτλοι των υπολοίπων δημοσιευμάτων εντάχθηκαν στις κατηγορίες που παρουσιάζουν τις γυναίκες ως θύματα ή ως γενναίες, που έσπασαν τη σιωπή. Τόσο στο δημόσιο πρόσωπο όσο και στις celebrities, τα περισσότερα δημοσιεύματα ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία.

Τα μειονεκτήματα της έρευνας που έγινε για την παρούσα διπλωματική εργασία αφορούν το μικρό δείγμα δημοσιευμάτων και το είδος των Μέσων που επιλέχθηκαν. Σε μια επόμενη έρευνα, χρήσιμο θα ήταν να αναλυθούν δημοσιεύματα παραδοσιακών Μέσων, δηλαδή εφημερίδων, τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών δελτίων ειδήσεων, κ.α. και να συγκριθούν με τα δημοσιεύματα των ψηφιακών Μέσων. Μεγαλύτερη σαφήνεια στα

¹⁹⁰ Benedictis, S., Orgad, S. & Rottenberg, C. (2019), #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage, *European Journal of Cultural Studies*, Vol. 22(5-6) 718–738

αποτελέσματα θα έδινε, επίσης, η ανάλυση και του περιεχομένου των δημοσιευμάτων
αντί μόνο του τίτλου.

6. Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία ξενόγλωσση μεταφρασμένη στα Ελληνικά

Zizek, S. (2007), Τα Σκίτσα του Μωάμεθ: Θρησκεία και Πολιτική. *Σύγχρονα θέματα*, 96 (5-11)

Βιβλιογραφία στα Αγγλικά

Attride – Stirling, J. (2001), Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research. *Qualitative Research*, 1, 385-405.

Austin, T. & Barker, M. (2003), *Contemporary Hollywood Stardom*, Arnold, London

Axberger, H.G. (1984), *The limits of freedom of the press*. Stockholm: Liber förlag.

Aznar, H. (2005), *Comunicación responsable*, Second ed. Ariel, Barcelona

Banet-Weiser, S. (2018), *Empowered: Popular Feminism and Popular Misogyny*.

Durham, NC: Duke University Press.

Belsey, A. & Chadwick, R. (1992), *Ethical Issues in Journalism and the Media*.

Routledge, London.

Benedict, H. (1992), *Virgin or Vamp: How the Press Covers Sex Crimes*. New York: Oxford University Press.

Benedicts, S., Orgad, S. & Rottenberg, C. (2019), #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage, *European Journal of Cultural Studies*, Vol. 22(5-6) 718–738

Bertrand, C.J. (2000), *Media ethics and accountability systems*. New Brunswick, N.J.: Transaction

Biressi, A. & Nunn, H. (2008), *The Tabloid Culture Reader*, Open University Press, England

- Boyle, K. (2005), *Media and Violence: Gendering the Debates*. London: Sage
- Budgeon, S. (2015), Individualized femininity and feminist politics of choice. *European Journal of Women's Studies* 22(3): 303–318.
- Carter, C., Branston, G and Allan, S. (ed.) (1998), *News, Gender and Power*, Routledge, Taylor & Francis Group
- Carlsson, U. (2016a), Freedom of expression in the digital transition. *Journal of Media Business Studies* 13(3)187-197
- ChenarestanSofla, T. H., & Karami, M. (2016), Trend and tendencies of students toward modernity (A sociological study of post-graduate students of Osmania University, Hyderabad, India). *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, 5(3), 468–479.
- Couldry, N. (2012). *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Cambridge: Polity.
- Deuze, M. & Yeshua, D. (2001), Online Journalists Face new Ethical Dilemmas. Lessons from the Netherlands. *J. Mass Media Ethics* 16 (4), 273–292.
- Diaz – Campo, J., Segado – Boj, F. (2015). Journalism ethics in a digital environment: How journalistic codes of ethics have been adapted to the Internet and ICTs in countries around the world. *Telematics and Informatics*, 32 (2015) 735–744.
- Dovey, J. (2000), *Freakshow: First Person Media and Factual Television*, London: Pluto Press.
- Dyer, R. (1986), *Heavenly Bodies*, London: Macmillan
- Dyer, R. (1979, 2nd edn 1998), *Stars*, London: British Film Institute.

Eberwein, T., Fengler, S., Karmasin, M. (Eds.). (2018). *The European handbook of media accountability*. Routledge international handbooks. London, New York: Routledge, Taylor et Francis Group

El-Nawawy, M., Iskandar, A. (2003). *Al-Jazeera: The story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism* / Mohammed El-Nawawy, Adel Iskandar. Boulder, Colo., Great Britain: Westview

Enjolras, B., Steen-Johnsen K. (Eds.) (2014). *The status of free speech in Norway*. Oslo: Fritt Ord.

Evers, H., (2001), New Moral Dilemmas in Online Journalism. *forummedienethik*. 1, 37–46.

Fileborn, B. & Loney – Howes R. (2019), *#MeToo and the Politics of Social Change*, Palgrave macmillan, Switzerland

Fung, T. K., & Scheufele, D. A. (2014), Social norms, spirals of silence and framing theory: An argument for considering cross-cultural differences in media effects research. Στο W. Donsbach, C. Salmon, & Y. Tsfati (Eds.), *The spiral of silence: New perspectives on communication and public opinion* (pp. 131–144). New York, NY: Routledge/Taylor & Francis Group.

Gerard, J. (2001), *Celebrity Skin: Tattoos, Brands, And Body Adornments of the Stars*, Thunder's Mouth Press, U.S.A.

Gill, R. & Orgad, S. (2017), Confidence culture and the remaking of feminism. *New Formations* 91: 16–34.

Gill, R. & Orgad, S. (2018), The shifting terrain of sex and power: From the 'sexualization of culture' to #MeToo, *Sexualities*, Vol. 21(8) 1313–1324

Hamelink, C. J. (2011). Media Ethics and International Organisations. In R. S. Fortner & P. M. Fackler (Eds.), *The Handbook of Global Communication and Media Ethics*. Oxford, UK: Wiley-Blackwell.

Harris, N. (1996), Codes of conduct for journalists. Στο Belsey, A. & Chadwick, R. (Επιμ.), *Ethical issues in journalism and the media*, σ. 47-57, London and New York: Routledge

Jordan, J. (2004), *The Word of a Woman? Police, Rape and Belief*, Palgrave Macmillan, New York

Kavka, M., (2020), Taking down the sacred: fuck-me vs. fuck-you celebrity. *Celebrity studies*, 11 (1), 8–24. doi:10.1080/19392397.2020.1704369

Lievrouw, L.A., Livingstone, S. (eds) (2006). *The Handbook of New Media: Social Shaping and Social Consequences of ICTs* (updated student edn). Thousand Oaks, CA: Sage.

McBride, K. & Rosenstiel, T. (2014), *The New Ethics of Journalism*, σ. 16-22, USA: CQ Press

Mendes, K. (2011), Framing feminism: News coverage of the women's movement in British and American newspapers, 1968–1982. *Social Movement Studies* 10(1): 81–98.

Mendes, K., Ringose, J. & Keller, J. (2018), *#MeToo and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminist activism*, *European Journal of Women's Studies* 2018, Vol. 25(2) 236–246

Mijatovic, D., (2013), Foreword. In: Hulin, A., Stone, M. (Eds.), *The Online Media Self-Regulation Guidebook*. OSCE Representative on Freedom of the Media, Vienna.

Peeters, B. (2004), “Thou shalt not be a tall poppy”: Describing an Australian communicative (and behavioral) norm. *Intercultural Pragmatics*, 1, 71–92.
doi:10.1515/ iprg.2004.008

Prinzing, M. (2008). CNN and BBC: The Need for a More Realistic Approach. In N. Fioretti & M. Foa (Eds.), Ejo's publication: Vol. 4. Islam and the Western world: The role of the media. Lugano: G. Casagrande.

Rønning, H. (2009). The Contemporary Challenges to the Concept of Universal Human Rights and Freedom of Expression, in Anine Kierulf and Helge Rønning (Eds.) *Freedom of Speech Abridged? Cultural, Legal and Philosophical Challenges*. Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet. pp. 9-22.

Rojek, C. (2001), *Celebrity*, London: Reaktion Books.

Rottenberg, C. (2018), *The Rise of Neoliberal Feminism*. New York: Oxford University Press.

Schneider, K. & Carpenter, N. (2020), Sharing #MeToo on Twitter: incidents, coping responses, and social reactions, *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, Vol. 39 No. 1, pp. 87-100

Starkey, J., Koerber, A., Sternadori, M. & Pitchford, B. (2019), #MeToo Goes Global: Media Framing of Silence Breakers in Four National Settings, *Journal of Communication Inquire*, Vol. 43(4) 437-46

Steele, B. (2014), Codes of conduct for journalists. Στο McBride, K. & Rosenstiel, T. (Επιμ). *The New Ethics of Journalism*, USA: CQ Press

Studlar, G. (1990), 'The Perils of Pleasure? Fan Magazine Discourse as Women's Commodified Culture in the 1920s', *Wide Angle* 13(1): 7-33.

Studlar, G. (1996), *This Mad Masquerade: Stardom and Masculinity in the Jazz Age*, New York: Columbia University Press.

Turner, G. (2004), *Understanding Celebrity*. London: Sage, p. 9

Διαδικτυακές πηγές στα Αγγλικά

Anderson, M. & Toor, S. (2018), *How Social Media Users have Discussed Sexual Harassment since #MeToo Went Viral*, Pew Research Center, Washington, DC, October 11, διαθέσιμο στο: www.pewresearch.org/fact-tank/2018/10/11/how-social-media-users-have-discussed-sexual-harassment-since-metoo-went-viral/ (accessed May 18, 2021).

Distinctions between Hard and Soft News. (2016), *Digital News Report*, <https://www.digitalnewsreport.org/survey/2016/hard-soft-news-2016/>, (accessed June 14, 2021)

Αρθρογραφία στη Ελληνικά

Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους - Λένα Δροσάκη - Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Το κείμενο της καταγγελίας τους κατά του Πέτρου Φιλιππίδη, (2021), *Πρώτο Θέμα*, <https://www.protothema.gr/life-style/article/1092118/anna-maria-papaharalabous-lena-drosaki-pinelopi-anastasopoulou-to-keimeno-tis-kataggelias-tous-kata-tou-petrou-filippidi/>, (accessed June 6, 2021).

Διαδικτυακά Μέσα. <https://www.atticamediaigroup.gr/pres/>, (?), *Όμιλος Αττικών Εκδόσεων* (accessed June 14, 2021)

Η ιστορία του #MeToo: Από τον Γουαϊνστάιν στην Ελλάδα. (2021), *Tvxs*, <https://tvxs.gr/news/kosmos/i-istoria-toy-metoo-apo-ton-goyainstain-stin-ellada>, (accessed May 26, 2021).

Κανελλοπούλου, Κ, (2020), Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους | Βόλτα με το νέο της look και casual outfit, *MissBloom*, <https://www.missbloom.gr/celebrities/anna-maria-papacharalampous-volta-me-to-neo-tis-look-kai-casual-outfit/>, (accessed June 14, 2021)

Λιαλιούτη, Μ. (2021), Το #MeToo ήρθε στην Ελλάδα με καθυστέρηση - Θα μείνει άραγε;, *Τα Νέα*, <https://www.tanea.gr/2021/01/24/greece/ypothesi-mpekatorou-to-metoo-irthe-stin-ellada-me-kathysterisi-tha-meinei-arage/>, (accessed May 26, 2021).

Μάγρα, Η. (2021), Ζέτα Δούκα: «Με έβρισε, με κλώτσησε», *Η Καθημερινή*, <https://www.kathimerini.gr/culture/561242827/zeta-doyka-me-evrise-me-klotsise/>, (accessed June 6, 2021).

Μάγρα, Η. (2021), Το #MeToo έφτασε και στην Ελλάδα, *Η Καθημερινή*, <https://www.kathimerini.gr/society/561255481/to-metoo-eftase-kai-stin-ellada/>, (accessed May 26, 2021).

Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Μας δείχνει την πρωτότυπη διακόσμηση του σπιτιού της! Φωτογραφίες. (2020), *Tlife.gr*, (<https://www.tlife.gr/eidhseis-nea/pinelopi-anastasopoulou-mas-deixnei-tin-prototypi-diakosmisi-tou-spitiou-tis-fotografies/1033199/>), (accessed June 14, 2021)

Σπανέα, Σ. (2019), Σε τροχιά ολυμπιακής... πτήσης οι Μπεκατώρου – Πατενιώτης, *Ιστοπλοϊκός κόσμος*. <https://istioploikoskosmos.gr/bekatorou-pateniotis/>, (accessed June 14, 2021)

Συντακτική Ομάδα Star.gr. (2020), Πηνελόπη Αναστασοπούλου: Έγινε νονά και ήταν άκρως εντυπωσιακή, *Star.gr*, <https://www.star.gr/lifestyle/celebrities/506027/h-akrws-entypwsiakh-nona-phneloph-anastasopoyloy>, (accessed June 14, 2021)

TANEA team. (2021), Ζέτα Δούκα: Θα ήθελα μια ειλικρινή συγγνώμη από τον Γιώργο Κιμούλη, *Τα Νέα*, <https://www.tanea.gr/2021/05/18/lifearts/lifestyle/zeta-douka-tha-ithela-mia-eilikrini-syggnomi-apo-ton-giorgo-kimouli/>, (accessed June 6, 2021).

TANEA team. (2021), Λιγνάδης : Έξι νέες καταγγελίες «φωτιά» τον καίνε – Αφορούν βιασμό, κακοποίηση και αποπλάνηση ανηλίκου, *Τα Νέα*,

<https://www.tanea.gr/2021/03/20/greece/lignadis-eksi-nees-kataggelies-fotia-ton-kaine-aforoun-viasmo-kakopoiisi-kai-apoplanisi-anilikou/>, (accessed June 6, 2021).

Τετάρτη 23.06.2021. (2021), <https://www.espressonews.gr/protoselida/283694/tetarti-23-06-2021/>, *Espressonews.gr*, (accessed June 14, 2021)\

Τσιβόλα, Π. (2021), Ελληνικό ΜεToo : Η καταγγελία της Σοφίας Μπεκατώρου ήταν η σπίθα – Το χρονικό της έκρηξης των καταγγελιών, *In.gr*, <https://www.in.gr/2021/02/26/greece/elliniko-metoo-kataggelia-tis-sofias-mpekatorou-itan-spitha-xroniko-tis-ekriksis-ton-kataggelion/>, (accessed May 10, 2021).

Χουντάση, Σ. (2015), Το αχτύπητο δίδυμο της ιστοπλοΐας, *Πρώτο Θέμα*, <https://www.protothema.gr/stories/article/463618/to-ahtupito-didumo-tis-istioploias-/>, (accessed June 14, 2021)

Newsroom. (2021), Καταγγελίες αποφοίτων του Αρσακείου Ψυχικού, Η Καθημερινή, <https://www.kathimerini.gr/society/561278629/kataggelies-apofoiton-toy-arsakeioy-psychikoy/>, (accessed June 6, 2021).

Newsroom. (2021), «Πέμπτη καταγγελία κατά του Παύλου Χαϊκάλη στο ΣΕΗ - Η σοβαρότερη μέχρι στιγμής», σύμφωνα με δημοσίευμα, *Lifo*, <https://www.lifo.gr/now/greece/pempti-kataggelia-kata-toy-payloy-haikali-sto-sei-i-sobaroteri-mehri-stigmis-symfona-me>, (accessed June 6, 2021).

Newsroom. (2021), Τζένη Μπότση, Αγγελική Λάμπρη & Λουκία Μιχαλά καταγγέλλουν τον Κώστα Σπυρόπουλο για «πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα», *Lifo*, <https://www.lifo.gr/now/media/tzeni-mpotsi-aggeliki-lampri-loykia-mihala-katagelloyn-ton-kosta-spyropoylo-gia-praxeis>, (accessed June 6, 2021).

Newsroom Iefimerida.gr. (2020), Αλέξανδρος Μπουρδούμης - Λένα Δροσάκη: Παντρεύτηκαν υπό άκρα μυστικότητα, *Iefimerida.gr*, <https://www.iefimerida.gr/zoi/alexandros-mpoyrdoymis-lena-drosaki-gamos-0>, (accessed June 14, 2021)

TheToc Team. (2021), ΑΠΘ: Βροχή οι καταγγελίες για σεξουαλικές επιθέσεις γνωστού καθηγητή - Πώς εκβίαζε τις φοιτήτριες, *The Toc* <https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/apth-broxi-oi-kataggelies-gia-sexoualikes-epitheseis-gnostou-kathigiti---pos-ekbiaze-tis-foititries/>, (accessed June 6, 2021).

Newsroom Iefimerida.gr. (2016), Η Σοφία Μπεκατώρου σημαιοφόρος της Ελλάδας στους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Ρίο, *Iefimerida.gr*, <https://www.iefimerida.gr/news/276448/i-sofia-mpekatoroy-simaioforos-tis-elladas-stoys-olympiakoys-agonas-sto-rio>, (accessed June 14, 2021)

Visvardi, E. (?), Πως και που γνωρίστηκαν διάσημα ζευγάρια-Φάνης Μουρατίδης-Άννα Μαρία Παπαχαραλάμπους, *Igynaika.gr*, <https://igynaika.gr/πως-και-που-γνωρίστηκαν-διάσημα-ζευγά-6/>, (accessed June 14, 2021)

Αρθρογραφία στα Αγγλικά

Ohlheiser, A. (2017), The woman behind ‘Me Too’ knew the power of the phrase when she created it — 10 years ago, *Washington Post*, <https://www.washingtonpost.com/news/the-intersect/wp/2017/10/19/the-woman-behind-me-too-knew-the-power-of-the-phrase-when-she-created-it-10-years-ago/>, (accessed May 18, 2021).

The Economic Times. (2017), *From Harvey Weinstein To Bill Cosby's Trials & Convictions: #TimesUp Sends Clear Message*, <https://economictimes.indiatimes.com/magazines/panache/from-harvey-weinstein-to-bill-cosbys-trials-convictions-timesup-sends-clear-message/jeffrey-tambor-actor/slideshow/62307226.cms>, (accessed June 6, 2021).

White, A. (2008), IP Addresses Are Personal Data, E.U. Regulator Says, *Washington Post*, January 22, p. D1, www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/01/21/AR2008012101340.html

Zacharek, S., Dokterman, E. & Sweetland Edwards, H., (2017), Person of the year 2017 - The Silence Breakers, *Time*, <https://time.com/time-person-of-the-year-2017-silence-breakers/>, (accessed June 5, 2021).

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.